

reģ. 46

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1997. GADA JŪLIJS

MONTREALA, KVEBEKĀ

49. GADA GĀJUMS

NR. 7. (580.)

ATKAL VASARA

Šī gada vasara atnākusi nemanot - ar zilām debesīm, patīkamu siltumu, pat karstumu (jūnijā neparastiem 32 grādiem C), un ikdienas problēmām. Izplānoti atvaļinājumi - gan ceļojumi uz Latviju, gan tepat Kanadā vai ASV, vai citur pasaulē. Notiks bērnu vasaras nometnes. Klivlandē jūlija beigās būs desmitie vispārējie latviešu dziesmu svētki ASV. Pulcēsīsimies dažādos sabiedriskos izbraukumos, un pa laikam varbūt aiziesim arī uz kādu koncertu vai teātra izrādi, ja tāda brauks uz mūsu pusi. Vasaras mēnešiem, atzīstam, jābūt gaišiem, tiem jānes prieks un atpūta. Ne vienmēr jau nu tā pagadās, bet visumā to mēs no vasaras sagaidām. To viens otram vēlam.

Cita aina parādas, kad ieklausāmie ļaužu valodās, kad lasām laikrakstus, skatāmies televīziju, klausāmies radio. Redzam un dzirdam tur tik daudz sāpju, vardarbības un neapmierinātības. Vai uz ik soļa, vai katru minūti notiek kaut kas tāds, kas mūs satrauc, pat satricina. Un visu to nekavējoties mūsos ievieš modernās pasaules ziņu plūsma, jo mums, lūk, taču viss tas ir jāzina! Rezultātā esam kļuvusi sabiedrība, kas žēlojas, meklē vainas un tiesā - visu vienā laidā, nepadomājot par gala rezultātiem. Šķiet, ka esam pazaudējuši pietāti, uzmanību un pat vairs nemēģinām plašāk iepazīties ar dažādiem faktiem, kas varētu novērst mūsu vienpusību daudzos jautājumos. Šaujām gandrīz vai ar lielgabaliem, jo tā piedienas. Tiesājam, jo tā ir labi un rodas labsajūta, ka nu atkal otram sadots tā kārtīgi. Un kur tad nu vēl dažādās taisnības, cik tās gan mums saldas, bet citu taisnības - rūgtas! Ja lasām, tad bieži to darām pavirši.

Pat Kvebekas "Nacionālie svētki", kas notiek mūsu Jāņu dienā, nav pasargāti no nemierniekiem - akmeņu metējiem, veikalu skatlogu sitējiem. sevišķi vakara un pusnakts stundās. Policistiem jālieto asaru gāze, lai nemierniekus izkļudinātu un daudzus arestētu. Provincas premjērs L. Bušārds pat pieņem, ka šādas izdarības modernā nākotnes Kvebekā nebūšot pilnīgi novēršamas, jo nedaudzi dumpinieki vienmēr varēsot kaut ko tamlīdzīgu izdarīt. Un neskatoties uz to, ka tieši pirms svētku dienas policijas vadība ziņoja, ka esot šādiem eventueliem terrora aktiem sagatavota. - Nebija.

Valodas jautājums Kvebekā arvien vēl istā degpunktā. Īpaši valodas komisāri (angļu prese tos dēvē par valodas policistiem) meklē, t. s., likuma # 101 pārkāpumus, kur vien iespējams. Sūdzības katrs neapmierinātais vai eventuēlo pārkāpumu ievērotājs var sniegt anonīmi. Komisāri parasti ir klāt isā laika sprīdī. Tiem nevar pretoties un no tiem neko nevar slēpt. Sūdzībām seko izmeklēšana, brīdinājumi un sods. Katrs sūdzētājiem ir aizsargāts ar to, ka paliek nezināms. Degpunktā nonākušas bija pat personīgās un firmu vizitkartes - tās pasniedzējs bija nosodāms, ja bija nevaicāts pasniedzis vizitkarti angļu valodā. Valodas ministre vēlāk gan atzinās, ka šoreiz nu gan it kā esot iets par tālu. Komisāri izmeklē isto policiju, jo, lūk, arī tā noziegusies, jo esot vairākus ziņojumus rakstījusi angļiski, kas esot pavisam nelikumīgi! Sekoja stingra norāde - turpmāk tikai franciski. Šī kasišanās notiek visu laiku un ir ēsma žurnālistiem un politiķiem. Laikrakstos treknu treknie virsraksti. Radio sarunās visādi asumi un salīdzinājumi. Kam no tā kāds labums? Kvebekas tautai šāda uzraudzība esot vairāk kā nepieciešama, saka nacionālisti, jo ar to tiekot sargātas isto tautas locekļu intereses. Karikatūristiem, savkārt, reta izdevība asināt savus zīmuļus. Un tie to arī dara. Un mēs šķendējāmie - cik gan briesmīgas tās iestādes! Un ir ko iebilst!

Nelaimi nes kāda cita bistama ziņa - 10. klases skolniekiem šo pavasari vēstures pārbaudījums bijis tik neskaids un piebārstīts vēsturiskām nepatiesībām, ka tiem jāreķinās ar zemām atzīmēm. Kad politiski mērķi iekļūst pārbaudījumu jautājumos, varam atzīmēt komunistu vēstures viltošanas piemērus. Ar tiem padomju režīms vēlējās veidot jauno cilvēku, bet neizveidoja. Diemžēl, attīstības procesā daudziem bija jāaiziet bojā, vēl jo vairākiem ļoti jācieš visdažādākās netaisnības. Tā 30. jautājumā izglītības ministrijas pārbaudījumā atrodama nepatiesība, ka kvebekiešiem nav bijis vecuma nodrošinājums līdz 1951. gadam, kad province ievēdusi vecuma pensiju. Patiesība ir, ka to pasludināja Kanadas federālā valdība ar Vecuma Nodrošināšanas Aktu (Old Age Security Act, nodrošinot universālu pensiju visiem kanadiešiem, kas sasnieguši 70. dzīvības gadu (vēlāk to pazemināja uz 65 gadiem). Apzināta rīcība, lai uzsvērtu Kvebekas valsts nepieciešamību. Mērķis attaisno visu. Vai drikstam jautāt, kā ir ar mums pašiem?

Ja pārējās Kanadas provincēs ekonomija nemitīgi iet uz augšu, Kvebekā tā arvien vēl slid uz leju. Pilsoņu pirktspēja samazinās, nodokļu nasta pieaug astronomiski. Pret to pat sāk sacelties arodbiedrību vadība, kas līdz šim arvien ir bijusi noteikta patreizējo valdnieku stājas atbalstītāji. Provinciālā valdība arvien vairāk nastu uzveļ pašvaldībām un citām iestādēm. Tā skolu pārvaldēm nodokļi par nākamo skolas gadu bija jāpaugstina par 45%!!! Savs upuris taču katram patriotam, nacionālistam un pilsonim ir jānes. Jāmaksā ragā jeb jāpārdod māja, bet to grūtajos saimnieciskajos apstākļos tik vienkārši nevar izdarīt. Daudziem īpašumi pārdošanā stāv jau mēnešiem ilgi; ja neatdod tos tīri vai par velti, izredzes niecīgas. Pārdošanas zīmju priekšmāju pagalmiņos netrūkst un neiet mazumā. Varam atkal žēloties, bet pie reizes atzīmēt, ka dzīvošana Montrealā tomēr tik slihta nemaz nav, ja tikai piemiedzam aci un neklausāmie visā tajā trādirīdi, ko sacēļ politiķi, lai saduļķotu politisko atvaru ūdeņus. Arī tiem radušās savas galvas sāpēs, neskatoties uz to, ka tie arvien vainu vēlas atrast pie iepriekšējiem vadītājiem. Visgrūtāk viņiem iet ar medicīnisko aprūpi, kas nemitīgi pasliktinājas. Uz nopietnām operācijām (sirds slimniekiem) jāgaida rindā mēnešiem ilgi. Viens otrs aiziet viņā saulē, operāciju nesaņaidījis. Veselības ministrs gan taisnojas, ka tik traki gan neesot. To, protams, tad nu izceļ patreizējās valdības pretinieki.

Notiek arī gaišākas lietas. Jā pēdējos pāris gadus Montrealā vairs nebija iespējams izkārtot kopēju Baltiešu Aizvesto piemiņu, šogad aina negaidīti pagriezās uz labo pusi. Visas trīs tautības bija gatavas to sarīkot igauņu evlut. Sv. Jāņa draudzes baznīcā. Tas notika tieši 14. jūnijā (pēcpusdienā) un bija pulcinājies pilnu baznīcu (ap 200) visu tautību pārstāvju. Visu tautu reliģiskie vadītāji ceremoniāli ienesa baznīcā 3 lielas un degošas piemiņas sveces. Bija visu valstu karogi, ieskaitot Kanadas un Kvebekas. Baltijas valstu karogiem bija piestiprinātas sēru lentes. Visus ar rūpīgi sagatavotu un izjustu runu uzrunāja Montreals latviešu Organizāciju Padomes priekšsēdis Bruno Innus. Sekoja lietuvju jauktā koŗā izteiksmīgās dziesmas un viņu mācītāja lūgšana lietuviski; tad ērģeļu solo atskaņoja igauņu ērģelnieks Raudsepps, kam sekoja lūgšana igauņiski. Aizlūguma beigu daļu noslēdza vijolnieka Andŗa Gūtmaņš atskaņotie darbi un māc. Rasmus Caunes vadītā lūgšana latviski. Viņa arī svētīja plašo dievlūdzejū saimi. Šis bija cildens kopdarbības panākums, kas atstāja vienotības sajūtu un deva pat savu gaišuma izjūtu, pacēlumu sēru brīdi - nākotne pieder mums, un par to mums ir jāpateicas mūsu mocekļiem, kādu mums ir bijis daudz par

daudz. Mēs ar viņu dzīves stāstiem varētu piepildīt grāmatu grāmatas. Tomēr galvenais mums šogad bija - mēs viņus pieminējam - igauņi, latvieši un lietuvieši kopā. Par to paldies Baltiešu Federācijas Kanadā Montrealas nodaļai (Cik svarīgi, lai arī tā dzīvotu), kas šo atceri bija sarīkojusi. Atnācēji bija devīgi un ar savām artavām (mazliet pāri 200 dolāriem) bija seguši, apmēram, pusi no sarīkošanas izdevumiem. Un turklāt - jau sarunas un vienošanās rīkot līdzīgu atceri nākamgad, lietuviešu katoļu baznīcā. Apsveicami!

Saldējums var dot jums īslaicīgas galvas sāpes. Lai no tām izvairītos, esot jāiemācoties saldējumu čst tā, lai tas atrastos mutes dažādākās vietās pirms to norij. Katrs pats varot atrast sev piemērotāko ēšanas veidu, lai no šīm galvas sāpēm izvairītos. Tās it sevišķi iespējamas ļoti karstā laikā. Par to pastāsta Dr. H. Seiden's.

Vasaras skaistumā mēģināsim ne tikai atpūsties un priecāties, bet arī skatīties atklāti viens otram acīs un sniegsim roku pateicībā par to, ka esam uzturējuši savu sabiedrību, esam palīdzējuši savai tēvzemei Latvijai. Nebūsim skarbi, bet iecietīgi. Pasaulē par daudz ir naids, mums tas par katru cenu nav jākopj. Ar Dievpalīgu vēlam Jums, lasītāji, skaistu vasaru! □

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

PĒRIENS - UN DALĪTS NAMS

Ies grūti!

Kanadas 1997. gada 2. jūnija vēlēšanu rezultāti (skat. tabulu!) deva Liberāļu partijai niecīgu deputātu vairākumu - no kopskaita (301) 155 - un tā bez partneriem veidos nākošo valdību, otro pēc kārtas. Parlamentam, kas pulcēsies Otavā šī gada septembrī, būs stipri dalīts raksturs; tajā dominēs asa ideju, prioritāšu, atsevišķu rajonu sacensība - gaišreģi piesaka līdz šīm vēl neredzētu "kaislīguma galotni", kas, uz samilsušām sabiedriskām un politiskām ('valsts vienotības') problēmām skatoties, nesola vieglu ceļu pie 21. gadu simteņa sliekšņa.

Vispirms, par 'pērienu'. Salīdzinājumā ar krasām valdību maiņām Anglijā un Francijā, šeit noturību uzvarētāji vērtējumu atplūdos iekrāso pozitīvi: 'noteikšana nav zaudēta, saimniekojam tālāk'. Visiem skaidrs: balsotāji uztvēra pēkšņi izsludināto vēlēšanu kampaņu gadu pirms obligātā termiņa kā iedomīgu, nevajadzīgu gājienu un 'pie-reģistrēja' savu protestu gan par to, gan par Liberāļu pēdējos trīspus gadus lauztiem solījumiem un kļūmēm. No 1993. gada ievēlēto 177 deputātu bloka (turklāt 295 vietu parlamentā) Liberāļiem šoreiz atbiruši 22, to starpā pāris kabineta ministri. No palikušajiem 155, 101 nāk no Ontārio provinces, bet 26 no Kvebekas - tātad jaunajai valdībai ir šaurāka, stipri austrumnieciska, 'centriskā' bāze.

Kanādas 2. jūnija vēlēšanu rezultāti				
Partija	Tai par labu balsojuši:	No kopskaita procentuāli:	Ievēlēti deputāti:	Proporcionāli iznāktu:
Liberāļu	4,861,055	38.36	155	115
Reformistu	2,450,812	19.34	60	58
Kvebekas bloks	1,359,392	10.73	44	32
NDP (socdemokrātu)	1,398,582	11.04	21	33
PC (Konzervatīvo)	2,392,645	18.88	20	57
Citas, 'neatkarīgie'	208,205	1.64	1	5
Kopā:	12,670,691	100	301	301
(Elections Canada 3. jūnija neapstiprinātie skaitļi)				

Galveno konkurenci tai idejiski un ģeogrāfiski no vienas puses pieteiks Kvebekas bloks (44 deputāti), bet no otras - Reformu partija (60, bet visi rietumos - no Manitobas līdz Atlantijai neievēlēja nevienu reformistu deputātu).

Pirmiem ir tikai viena ideja: Kvebekas izstāšanās no Kanadas. Otrie, pārņemot 'oficiālās opozīcijas' posteņus un priekšrocības, skaļāk izvirzīs ne vien atsevišķas 'neapmierināto rietumu' prasības, bet arī kampaņā pasvitrotās temas: provinces ir vienlīdzīgas, nost īpašas privilēģijas Kvebekai, jāslēdz federālās valdības - Kvebekas 'speclīgumu bodīte', vēl krasāk jāsamazina parādi, jāpārveido visa valsts iekārta. Reformistu vadonis Manings (Preston Manning) saka: šis būs 'pārejas parlaments'... ceļā 'no Kanadas, kas bija, uz Kanadu, kas būs'. Un tāpēc gaidāmās reformistu - Kvebekas bloka apšaudes ('kādai Kanadai vajadzētu būt') sola tādu šrapneļu birumu, ka Liberāļiem būs grūti noturēties pacietīgas izlīgšanas, 'piekāpības' pozīcijās.

Nelīdz fakts, ka seperatistu bloks mazliet sarucis (1993. gadā bija 54 deputāti, tagad 44), nelīdz arī tas, ka Liberāļi un konzervatīvie kopā Kvebekā šoreiz ievēlējuši 31 (resp., 26 un 5): seperatisti iedomīgi turpinās tiept, ka tomēr (44:33) 'runā kvebekiešu vārdā', 'pārstāv kvebekiešu centienus'. Tāds tvēriens, protams, nav pieņemams Kvebekas federalistiem. Bistamāk: 'tādu runāšanu' kā nodilušu 'vecu formulu' noraidīs reformisti - ar neparedzamām sekām Kvebekā, kur pāris gadu laikā gaidāms jauns neatkarības referendums.

Tātad - klajs 'rajonisms': bagātie rietumi (reformisti), Kvebeka (seperatisti) un atpakaļpalikusi Atlantija (kur valdība vēlēšanu kampaņā cieta smagākos zaudējumus) pret 'centru' (Ontārio) un Liberāļiem. Turklāt, pirmo reizi Kanādas parlamenta vēsturē debatēs piedalīsies veselas 5 partijas (tādu statusu garantē vismaz 12 ievēlēti deputāti): sastāvā būs vēl 21 sociāldemokrāts (NDP), 20 konservatīvie (PC). Iepretim atsevišķiem 'neatkarīgiem' deputātiem (tikai viens tāds ievēlēts), vai sīkākām deputātu grupējumiem, likumi partijām automātiski piešķir pabalstu informācijas ievākšanas un izpētes darbam, atvēl vairāk laika debatēs un dod lielāku teikšanu parlamenta komitejās. Tāpēc dabīgi paredzams arī parlamenta darba gaitā jauns frakcionalisms. Sociāldemokrāti, piem., protestēs pret līdzšinējo sabiedrisko pakalpojumu sašaurināšanu, bet reformisti prasis vēl nopietnākus ierobežojumus. Konservatīvie prasīs nodokļu samazināšanu, bet Liberāļi gribēs vispirms nomaksāt parādus. Pie niecīgā (4 balsu) vairākuma - kā valdība veiks pretēju 'interesu' apmierināšanu bez galīgas paralizes? Krīzes?

Mēdz teikt: mums ir tāda valdība, kādu esam pelnījuši. Vairākas pēcvēlēšanu analīzes: 'uzskatos stipri dalīta sabiedrība ievēlējusi parlamentu, kas patiesībā diezgan precīzi atspoguļo ejošos viedokļus. Un - strupceļus.' Vai tā, tiešām, ir?

Nē. Stāvoklis ir vēl bistamāks.

Paskatoties vēlreiz tabulas procentu kāpnēs, būs skaidrs, ka Liberāļi panākuši deputātu vairākumu, bet ne 'populārās balss' - pat ne pilnus tās 40 procentus. Tādā ziņā Kanadai ir 'minoritātes' valdība (Un tas, pie tam, skatot saņemtas vēlēšanu zīmes, kuŗas "Elections Canada" aprēķinos nodeva tika 2/3 no pierakstītā kopuma. Nemaz nepiedalījās 7 milj. balstiesīgo!).

Procentu ziņā reformistu un konservatīvo kopējā saņemto balsu kombinācija sanāk pilnīgi līdzās liberāļu iegūtam - un, ja darbotos, t. s., 'proporcionālās reprezentācijas' sistēma, arī deputātu skaits būtu vienāds. Vai tāds iznā-

kums nebūtu demokrātiski 'pareizāks'? - Būtu. Tad, t. s., 'andeļu bilance' kristu seperatistu bloka un/vai sociāldemokrātu 'žēlastības' rokās - un ko tad mēs teiktu par 'stabilitāti' un nākotnes izredzēm? (Dažs labs jau pavipsnājis: 'te der Itālijas modelis' - Latvijas ir līdzīgs - bet kas tad isti derētu?).

Kanadā darbojas angļu 'pirmais pāri stripai' sistēma, *pa iecirkņiem*, un katrā 'uzvarētājs paņem visu' (resp., deputāta vietu parlamentā). Pārējie - zaudētāji, bez izredzēm. Vēlēšanas tādā sistēmā ir tikai nomināli 'nacionālas'; tās ir, vispirms, intensīvi lokālas un rajoniskas (arī: pilsētiskas), provinciālas; kampaņas laikā tik pat spēcīgi izceļas vietējas personības un problēmas, lokālsūdības, vēlme, kā 'pāri stāvošais'. Dabīgi, tādejādi ievēlēti deputāti, ar neredzamiem ('partiju galveniem'), cenšas vispirms veicināt 'savējo' intereses - vai tas nebūtu loģiski? - un uz 'vispārējo' skatās diezgan šķībi, resp., vienmēr prasot 'kas man no tā?', un 'kāpēc viņiem, bet ne mums?' Varētu teikt: tie vairāk rūpējas par 'sadali', kā par jaunu vērtību celšanu. Ne velti saka: re, tie nāk uzstāties nacionālā skatuvē ar ielas un provinces valodas izloksni, fui! No otras puses, vai tieši tādi pārstāvji, cieši piesieti pilsoņiem, kas viņus 'sūtījuši', arī nav 'istākie'? Uz labo, vai slikto pusi tāds ar 70 pirmo reizi ievēlētiem deputātiem būs jaunais Kanadas parlaments.

Tajā nebūs daudz 'profesionālu politiķu', pēc Eiropas modes - tādi, kas mājā nacionālos partijas kandidātu sarakstos; proporcionālā sistēmā, vadoties no 'populārās balss' sadales, katra partija 'izvirza' zināmu deputātu skaitu savas 'listes' uzstādes secībā, sākot no augšas. Tāpēc - ir svarīga 'uzdienošana' partijā, iekšējā politika, resp., 'augšupvirze listē'. Kanadā ir svarīga lokālkandidatūra un kampaņa - to jāzina uz vietas arī partiju vadoņiem, katram savā iecirknī. Negatīvais: tādā veidā zaudētāju rindās atsevišķos iecirkņos bieži redzam labu politisku materiālu, kas proporcionālā sistēmā tomēr būtu guvis vietu parlamentā. Un: iecirkņu sistēmā tiem, kas atbalstījuši zaudētāju, izpaliek 'draudzīga reprezentācija', lai ko vēlāk saka uzvarētāji.

Praktiski tas nozīmēja, piem., Ontario provincē, ka dalīts 'konzervatīvo balsotāju' atbalsts kā reformistu, tā PC kandidātiem ļāva Liberāļiem masīvā veidā 'izbraukt pa vidu' - reformisti 40-50 iecirkņos palika otrie. Atlantijā 'protesta balsis', savukārt, noplūda sociāldemokrātiem un konservatīviem - bet ne reformistiem. T. s., 'balsu dalīšana' pa iecirkņiem stipri ietekmē un sašķo rezultātus, kuŗus proporcionālā sistēma izlīdzinātu.

Marginalijās varam atzīmēt faktu, ka pirmo reizi Kanadas parlamentā Liberāļu rindās debitēs latviete - Sarmite Bulte no Toronto (pārstāvot iecirkni, no kuŗa pensijā aizgāja pazīstamais baltiešu centienu veicinātājs Jesse Flis). Novēlēsim viņai labas sekmes un rosīgu kā mūsu sabiedrības, tā Latvijas interešu aizstāvēšanu. Kontrapunktā: arvien vēl aktīvā marksistu-ļeņinistu partija pa visu Kanadu kopā savāca tikai 11,645 balsis (0.09%), un intervijās tās vadone paguva izmest domu, ka 'Staļina noziegumi esot rietumu preses stipri pārspīlēti'. Ai, prātiņ... Labi, lai nākotnē kopā ar neofašistiem apvienojas 'vēstures noliedzēju' partija, varbūt izdosies sekmīgāk - vismaz idiotu balsis lidos kopējā tvertnē.

Tālāk? Gaidīsim Liberāļu vadoņa Kretjena (Jean Chretien) pieteikto 'radikālā centra' veidošanu, redzēsīm, kāds tas būs - un cerēsīm, ka tas izturēs pārbaudi. □

1997. gada jūnijā

Juris Mazutis

DZĪVES STĀSTI

DZĪVES STĀSTS TRIJĀS GRĀMATĀS

A. Zaļais "Mana mūža atmiņas" III. Autora izdevums; 322 lpp; rediģējusi Ilze Šimane.

Autors, Arnolds Zaļais, bijis Latvijas Universitātes mācības spēks, Saeimas stenogrāfs, augstāks ierēdnis, ir piedzīvojis 95 gadus, un savā visai ilgajā mūžā ir daudz pieredzējis, un viņam ir ko teikt.

Savā pirmajā grāmatā viņš stāsta par savu bērnību, zēna gadiem, kad viņš bija nokļuvis I pasaules kara bēgļu gaitās Krievijā - Krimas pussalā, kur arī sācis skolas gaitas. Atgriezies Latvijā turpina savu izglītību, beidz vidusskolu un sāk studijas Latvijas Universitātē. Viņš paša spēkiem cīnās par augstākās izglītības iegūšanu un savas karjēras augšupceļu. Un savu mērķi viņš sasniedz.

Seko kara un okupācijas gadi, par kuŗiem viņš stāsta otrajā grāmatā.

Nupat iznākusi A. Zaļā trešā grāmata, kuŗā viņš apraksta savas dzīves gaitas Amerikā, no ierašanās jaunajā kontinentā, un ciņu par eksistenci, kas nebūt nav viegla. No augstskolas mācības spēka, viņš ir degradēts par pamatskolas apkalpotāja palīgu. Ne viņa pazemojums, ne dzīves rūgtums un smagā darba slodze nespēj salauzt viņa fiziskos un morālos spēkus. Viņš sāk no pašas apakšas, no nulles savā budžetā, bet par spīti visam viņš tiek uz augšu. Atklājas, ka skolas dženitors ir diplomēts tautsaimnieks ar vairāku valodu zināšanām. Un paralēli savam apkalpotāja darbam viņš iesāk lasīt krievu valodas lekcijas vietējā koledžā.

Tā viņš raujas divos darbos: 8 stundas dienā smagā pamatskolas apkopēja darbā un 2 vakarus nedēļā ir lektors universitātē. Kaut algas nav lielas, tomēr par diviem darbiem, un arī dzīves biedrei piepelnot virtuves darbā slimnīcā, viņi var "savilkt galus", un beidzot nostājas uz savām kājām.

Vēlāk ar labu draugu palīdzību A. Zaļais pat tiek par nodokļu inspektora palīgu un vēlāk inspektoru, kur jau var pielietot savas tautsaimnieka zināšanas. Ar savu lielo centību, neatlaidību viņš kāpj arvien augstāk - un pensijā aiziet jau kā vecākais inspektors un arī savas mājas īpašnieks.

Zaļā kundze jau vairākus gadus atdusas no dzīves grūtībām svešā smiltājā, kur arī dzīves salauzti izvadīti daudzi citi latviešu bēgļi. Arī autors ir domājis pielikt punktu savam dzīves stāstam. Kā viņš saka - pensijas gados viņa galvenā nodarbošanās bija memuāru rakstīšana. Un tā kļuva vesela triloģija no viņa bagātā atmiņu pūra. Tās viņš domājis, galvenokārt, atstāt latviešiem dzimtenē. Dažreiz mūsu tautieši dzimtenē iedomājas, ka Amerikā dolāri krit no gaisa, ir tikai jāuzlasa. Šāds uzskats ir tālu no patiesības. Kuŗš izlasis šo trešo A. Zaļā grāmatu, tas redzēs īstenību - trimdnieku dzīves rūgto sākumu šajā "visu iespēju zemē".

Gribētu uzsvērt dažas epizodes no A. Zaļā grāmatas, kas pierāda, ka nav viegli gājis latviešiem, kas paglābās no komunistu nagiem, bet bija jāiziet cauri dažādām grūtībām.

Vispirms, jau iekļūt šajā "apsolitā zemē" - Amerikā, bija kā izlīst caur adatas aci. Daudzi arī netika gan veselības dēļ, gan politisku vai citu apstākļu dēļ. A. Zaļais bija viens no pirmajiem, kuŗam pavērās ceļš uz tālo "jauno dzimteni", jau 1949. gadā. Kad pēc kara, grūtību pilna ceļojuma gan pa ūdeni, gan sauszemi, beidzot bija sasniegts gala mērķis - Tulsas pilsēta - Oklahomas pavalsti, ASV dienvidos, visai karstā klimata joslā. Te daudzkas izrādījās citāds, nekā bija sapņots.

Vispirms jau, kā minēju, smags, netīrs un nepiemērots darbs. Tad arī neierasts klimats, uzturs, dzīves veids u. c. A. Zaļais ar ģimeni bija arī vieni no pirmajiem ārzemniekiem - latviešiem šajā pilsētā. Tāpēc visiem interesēja zināt, kas viņi un kādi viņi ir, kā un kāpēc šeit nokļuvuši utt.?

Protams, sevišķu interesi izrādīja prese - Tulsas lielākais laikraksts "Tulsa World". Tūlīt reportierī bija klāt un jauno ienācēju intervēja, sīki izprašājot par visu. A. Zaļais jau Latvijā pietiekami prata angļu valodu, tāpēc varēja atbildēt uz visiem jautājumiem, kaut ne bez grūtībām, jo Latvijā mācītai valodai bija cits akcents, nekā Tulsas. A. Zaļais izklāstīja visu savu bēdu stāstu, kā mukuši no krievu komunistiem, kāpēc nav varējuši atgriezties dzimtenē utt.

Otrā ritā, lasot laikrakstu, Zaļais piedzīvoja pārsteigumu, kā viņš raksta: *"Kas bija 'Tulsa World' slejās rakstīts, es to nepazīnu. Tik ļoti reportiere bija ļāvusi vaļū savai fantāzijai. Nebija ne vārda par bēgšanu no komunistiem, bet gan vācieši esot mūs deportējuši, un mēs visu laiku dzīvojuši vācu koncentrācijas nometnē (27)."*

Līdzīgi bija rakstīts Tulsas presē arī citu reizi: *"1944. gadā vācieši pārņēma Latviju un deportēja A. Zaļo uz darba nometni."*

Kā redzams, par krieviem toreiz nedrīkstēja minēt neko sliktu, - tā viņam pateica kāds draugs, lai savos referātos baznīcās vai citās sanāksmēs neminot neko sliktu par krieviem.

Tās bija vēl atraugas no kara laika, kad Amerika ar Padomju Savienību stāvēja plecu pie pleca pret Vāciju un Rūzvelts dēvēja Staļinu par "vecu, labo Džo". Ja jaunienācēji negribēja iemantot sev ienaidniekus vai nedraugus, tad nedrīkstēja runāt neko sliktu par krieviem un neko labu par vāciešiem. Tāds bija toreiz politiskais noskaņojums Amerikā.

Drīz ar Zaļā palīdzību Tulsā ieradās vairāki latvieši. Arī tie runāja tādu pašu valodu. Tāpēc vietējā laikrakstā atkal parādījās līdzīgi raksti. A. Zaļais saka: *"Kādā savā runā atkārtoju, ka dzīve zem Staļina ir bijusi trīs reizes sliktāka nekā zem Hitlera. Sekas bija negaidītas. Nu tik es apķēros, cik bīstamā situācijā biju nonācis, jo mūs uzskatīja par nacistiem (82)."*

"Arī krievu valodas lekcijās es biju runājis par komunistu varas darbiem, kas dažiem studentiem nepatika. Kāds students pa ceļam mājup mani brīdināja, lai es beidzot aizskart krievus."

Kādā citā reizē par A. Zaļo laikrakstā bija teikts: *"A. Zaļais pārvalda 5 valodas, agrāk bijis Latvijas Universitātes profesors. 1941. gadā varu pārņēmuši nacisti un viņu deportējuši uz darba nometni Saksijā, un tikai 1945. gadā amerikāņi atbrīvojuši un viņš kļuvis par tulku."*

A. Zaļais joprojām koncentrējās uz savām skolām, kā viņš saka, un grāmatām. *"Pa dienu 8 stundas rāvos vaiga sviedros par skolas apkalpotāju, bet divus vakarus nedēļa augstskolā mācīju krievu valodu. Biju profesors un dženitors."*

Tiesa, ir jau rakstīts arī agrāk par latviešu dzīvi un sevišķi sākuma gadiem "neierastā Amerikā", bet tā vairāk bija beletristika ar izdomātiem tipiem un izdarībām. A. Zaļais to visu attēlo reāli, kā tas isti bijis, un kā tautsaimnieks, arī visu aprēķinājis un uzdod skaitļus, cik kuŗu gadu nopelnījuši un cik un par ko izdevuši, un kas palicis pāri.

Grāmatas beigās pievienota nodaļa "Es atvados", kur minēti visi viņa draugi, kas aizgājuši mūžībā, ar isiem piemiņas vārdiem. Šī nodaļa ir kas sevišķs, ne tikai goda parādīšana draugiem, bet arī iemūžināta viņu piemiņa, kur katrs lasītājs vas sastapt arī kādu savu draugu vai paziņu.

Grāmatas noslēgumā ir arī personu rādītājs.

A. Zaļā atmiņu triloģija ir ne tikai vērtīgs pienesums memuāru žanra literatūrai, bet arī labs materiāls vēsturniekiem un latviešu II pasaules kara bēgļu gaitu pētniekiem.

Grāmata labi lasās, ar lielu interesi, un gandrīz katrs to var salīdzināt ar savu gaitu sākumu Amerikā. Arī kļūdas nav manāmas, jo to reģigējusi pazīstamā žurnāliste un dzejniece Ilze Šimane. □

Alberts Raidonis

JĀNIS ANSBERGS

* 1911. g. 11. feb. + 1996. g. 28. dec.

Jānis Ansbergs dzimis Rīgā, tirgotāja ģimenē. Pabeidzis Rīgas pilsētas 1. pamatskolu un pēc tam Rīgas 1. ģimnaziju, viņš iestājās Latvijas Universitātē, Tautsaimniecības un tiesību zinību fakultātē, tautsaimniecības nodaļā. 1931. g. pievienojas Freaternitas Metropolitanā konventam.

Savu obligāto kara dienestu Latvijas armijā J. Ansbergs ir dienējis 5. Cēsu kājnieku pulkā, beidzis intruktoru rotu un virsnieku vietnieku kursus.

Būdams muzikāli izcili apdāvināts un ar skaistu balsi, viņš dziedāja LU Prezidiju Konventa viru kori. Viņu pieaicināja dziedāt arī mazākās vienībās, dubultkvartetos.

Astopi jaunekļi nolēma nodibināt paši savu dubultkvartetu un vienojā nosukt to par TĒVIJU. Par savu mūzikālo vadītāju dubultkvartets izvēlējās Jāni Ansbergu, tāpēc ka viņš spēlēja klavieres, labi lasīja notis un varēja uzdot toni. Viru dubultkvartets Tēvija J. Ansberga mūzikālā vadībā kļuva par vienu no vispopulārākām un tautā iemīļotākajām vokālām vienībām. Jānis Ansbergs ir Tēvijai, tāpat kā savai tēvijai Latvijai, uzticīgi kalpojis visu mūžu.

Tēvija sniedza savu pirmo koncertu 1936. g. 10. maijā.

1936. gadā viru dubultkvartets Tēvija tika reģistrēts pie Sabiedrisko lietu ministrijas.

Tēvija drīz sasniedza tik atzīstamu mūzikālo līmeni, ka ieguva atļauju piedalīties radiofona raidījuma programmās. Radiofos iekārtoja Tēvijai patstāvīgas un regulāras raidījumu pusstundas ik nedēļas, un bieži aicināja Tēviju piedalīties ar dziedājumiem uzvedumos, raidlūgās, deklamāciju un dziesmu virknēs.

1938. gadā Kultūras Fonda dome, atzinīgi novērtējama Tēvijas sniegumu, piešķīra Tēvijai 1200 latu dziedoņiem tautas tērpu iegādei. Izvēlējās 4 Latvijas novadu: Rīgas, Nicas, Ventpils un Alsungas tērpus, kuŗus enografiski pareizus izgatavoja pēc mākslinieka Jēkaba Bīnes zīmējuma, pa divi no katra novada.

Valsts kanceleja vairākkārt angažēja Tēviju speciāliem uzdevumiem. Tēvija piedalījās Igaunijas, Lietuvas un Norvēģijas sūtniecību svētku aktā un Romas viesnīcā Somijas sūtnim Holsti rīkotā pieņemšanā ar attiecīgās tautas valodā nodziedātām dziesmām.

Tēvija piedalījās Darba svētku atklāšanā un kongresā Lielajā Ģildē ar speciāli šim gadījuma komponētu dziesmu - Darbs mūsu balsts, ar to mēs augsim. Šī dziesma izraisīja tādu sajūsmu, ka bija jāatkārto vairākas reizes. Visi to noklausījās, kājās piecēlušies, un Valsts prezidents Kārlis Ulmanis sniedza roku un pateicās katram Tēvijas dziedonim. Rīgā un Rīgas apkārtnē Tēvija dziedājusi gandrīz vai katrā zālē, ieskaitot ppašas lielākās: Nacionālo Operu, Latvijas Universitātes lielo aulu un Melngalvju nama koncertzāli. Tēvija ļoti bieži saņēma rīkojumu no Sabiedrisko lietu ministrijas izbraukt koncertēt ārpus Rīgas - citās pilsētās un pagastos.

Ar 1938. gadu Jānis Ansbergs sāka strādāt radiofona darbvedībā.

1939. gadā Tēvija piedalījās Viļa Lapenieka mākslas filmas Zvejnieka dēls uzņemšanā, zaļumballes skatā nodziedot Pie dzintara jūras, kas Kurzemi vij, un krogus skatā ar piedziedājumu Jūra krāc un vēji pūš. Dziesmiņa Pie dzintara jūras ir kļuvusi latviešiem par iemīlotu viesību dziesmu., bet Zvejnieka dēla filmā ir saglabājušās Tēvijas dziedoņu jaunās balsis un jaunekļīgie augumi skaistos tautas tērpos.

Jānis Ansbergs dziedāja arī otrā mazā mūzikālā ansambli - Piecos ritmiķos, kas, galvenā kārtā, darbojās tieši pie radiofona, un spēlēja klavieru pavadījumus. Piecu ritmiķu mūzikālais vadītājs sākumā bija Aleksandrs Vinters, bet vēlāk Jānis Ansbergs.

Tēvijas koncertu skaits 30-to gadu beigās un 40-tā g. sākumā tik strauji pieauga, ka reiz februārī - 28 dienu mēnesī - nācās dziedāt publikai 32 reizes. Tas bija raksturīgs skaitlis Tēvijas darba slodzei. Sevišķi svētku laikā Tēvija dziedāja vairākos sarīkojumos, piedaloties gan svētku aktos, gan plašākās programmās ar dziesmām, un tad ne vienmēr Tēvijas priekšnesums bija pilna koncerta apmērā.

Latvijas brīvības gadu posms Tēvijas vēsturē bija īss, bet spožs. Tas izbeidzās, kad Latviju okupēja padomju vara. Lielu zaudējumu Tēvijai atnesa Baigais gads, kad apcietināja un deportēja izcilo baritonu Edgaru Plaudi; par pierādījumu paņemot Tēvijas foto uzņēmumu ar E. Plaudi tautas tērpā.

1941. gada vasarā Latviju okupēja vācu karaspēks.

Latviešu karavīri tika iesaistīti cīņās austrumu frontē. Noorganizējās Latviešu Frontes Teātris un Tēvija devās vairākos frontes braucienos, lai iepriecinātu latviešu karavīrus ar latviskām dziesmām, dziedot gan karavīru ierindai, gan ievainotajiem karavīriem. 1942. un 1943. gada vasarās Tēvija nobrauca tūkstošiem kilometru, apciemodama latviešu karavīrus Baltkrievijā, Ukrainā un Polijā.

Jānis Ansbergs pabeidza studijas Latvijas Universitātē un ieguva tautsaimniecības maģistra gradu - mag. oec. Viņš uzsāka studijas Latvijas Konservatorijā, kompozīcijas teorijas klasē, kur iestājoties bija jāiztur nopietns pārbaudījums, jo no 35 mācīties gribētājiem uzņēma tikai 5. Taču pēc viena gada nopietnās studijas Konservatorijā kara apstākļu dēļ bija jāpārtrauc.

Garīgais spirdzinājums, ko nes latviešiem tautas dziesma un katra patriotiska dziesma, bija vajadzīgs ne tikai frontē, bet arī visā Latvijā. Tēvija daudz koncertēja gan radiofonā, gan darba pārtraukuma koncertos rūpnīcās un citās darba vietās.

1944. gada rudeni mobilizēja arī Jāni Ansbergu un dažu citus Tēvijas dziedoņus, tā ka Tēvija vairs nevarēja sanākt kopā uz mēģinājumiem un koncertiem. Pie vācu armijas karavīru Aprūpes daļas noorganizēja latviešu karavīru aprūpi un šeit iesaistīja Jāni Ansbergu. No mobilizētiem dziedātājiem viņš sastādīja sekstetu, kas sniedza vairākus koncertus latviešu vienībām Latgalē un citur.

Pēc tam Jāni Ansbergu piekomandēja pie vācu frontes raidītāja Ursulas, Valmierā, organizēt raidījumus latviešu valodā. Kad iesākās lielais krievu uzbrukums cauri Igaunijai, lai Ursula nekristu krievu rokās, to pārcēla uz Kuldīgu un tālāk uz Liepāju. J. Ansbergs sastādīja vīru kvartetu, kas raidījumos dziedāja latviskas dziesmas.

Īsi pirms Rīgas krišanas krievu rokās J. Ansbergam laimējās dabūt komandējumu uz Rīgu, lai gādātu par ģimeni, bet izrādījās, ka viņa sieva ar bērniem Rīgu bija jau atstājusi. Aizbraucot no Rīgas, viņš ceļā somā paņēma līdzī oriģinālo Tēvijas tautas tērpu. Savējos viņš satika Liepājā. Ursulu ar visiem darbiniekiem no Liepājas pārcēla

uz Dancigu, un J. Ansbergs nokārtoja arī savas ģimenes aizbraukšanu uz Vāciju. Taču Vācijā frontes raidītājam Ursula vairs latviskie raidījumi nebija vajadzīgi. Latviešu personālu aizkomandēja atpakaļ uz Liepāju. J. Ansberga ceļa soma ar Tēvijas dziedoņa tērpu Dancīgā gāja zudumā.

Liepājā J. Ansbergs, būdams ilggadīgs radiofona darbinieks un ar vajadzīgo pieredzi, pārņēma pilnīgi programmas vadību un turpināja to līdz pašam kara beigām. Viņš pieaicināja Kurzemē nonākušos vīru koŗu dziedoņus dziedāt seksteta sastāvā, un tie kļuva par latvisko raidījumu kodolu. J. Ansbergs sastādīja raidījumu programmas un ikdienas lasīja Kaŗavīra ziņotāja raidījumā frontes ziņojumus vecākiem un vecāku ziņojumus fronteī. Piemērotās vietās dziedāja sekstets un klavieru pavadījumus spēlēja Jānis Ansbergs. Izcilos gadījumos: 11. novembrā, 18. novembrā u. c. raidījumos aicināja piedalīties dzejnieku Andreju Eglīti.

Radiofons Liepājā darbojās vēl 1945. gada 8. maija priekšpusdienā un plkst. 11:00 izbeidza raidījumus ar trim seksteta dziesmām, kā pēdējo nodziedot: Svēts mantojums šī zeme mūsu tautai.

J. Ansbergs ar vienu no pēdējiem kuģiem izkļuva no Liepājas un pēc raiba vairāku dienu ceļojuma nonāca Libekā - pārvietoto personu nometnē.

Vācijā J. Ansbergs atrada savu ģimeni un apmetās Kemptenes pārvietoto personu nometnē, kur viņu ievēlēja nometnes komitejā. Tēvijas dziedoņiem izdevās sazināties un sanākt kopā, lai atjaunotu dubultkvartetu Tēvija. Zaudēto dziedoņu vietā stājās jauni. Tēvijas dziedoņi vispirms apmetās Ķīlē, angļu zonā, bet vēlāk Eslingenā, amerikāņu zonā. Tēvija papildināja savu repertuāru ar igauņu un lietuviešu dziesmām oriģinālvalodā, ko dziedāt jauktu tautību DP nometnēs, un uzsāka koncertbraucienus pa amerikāņu, angļu un franču zonām.

1947. gadā Tēvija izturēja pārbaudi pie amerikāņu armijas Eiropas garīgās aprūpes (European Command Entertainment) komisijas un uz kādu laiku iesaistījās tās Speciālo pakalpojumu dienestā (Special Service). Iestudējusi gan amerikāņu populārākās, gan arī stipri komplikētas dziesmas sarežģītās harmonijās un korāļus. Tēvija dziedāja amerikāņu armijas vienībām klubos, slimnīcās, štābos, dievkalpojumos, pat klajā laukā manevros. Tēvija amerikāņiem sniegtās programmās allaž nodziedāja arī dažas latviešu tautas dziesmas, lai sveštautieši varētu iepazīties ar latviešu dziesmu īpatnējo skaistumu.

Vācijas laikā Tēvija iekārtoja sev grāmatu - TĒVIJAS CEĻI UN GAITAS, kur aicināja amerikāņu nometņu komandieŗus - ģenerāļus un slavenus māksliniekus ierakstīt atsauksmes par Tēvijas koncertiem. Šīni grāmatā atsauksmi un veltījumu Tēvijai ierakstīja arī Jāzeps Vitols, kuŗu Tēvija apciemoja Detmoldā. Tēvijas dziedoņiem tagad bija iespējams visu savu laiku veltīt dziesmu iestudēšanai, mēģinājumiem un koncertiem. Tēvija bija kļuvusi par profesionālu ansambli.

Kad 1949. g. pienāca jauns izceļošanas vilnis, Tēvija ar mācītāja Osvalda Blūmiŗa gādību atrada sev dzīves vietu Bostonā. Tēvijas sastāvs bija atkal jāpārorganizē un jāpieaicina jauni dziedoņi, jo kādu no tiem vēl neizlaida no Vācijas un cits, sekodams profesionālam iesaistījumam darbā, pārcēlās uz citu ASV pavalsti. Bostonā Tēvija palika savā nākoŗajā, garākajā darbības posmā un koncertēja gan Bostonā, gan citos latviešu centros. Nu Tēvija piedalījās arī Vispārējos Latviešu Dziesmu svētkos kā atseviŗķa vienība, kas Latvijā netika darīts. Vairāk kā 30 koncertus Tēvija sniedza amerikāņu sabiedrībai un vairāk nekā 40 reizes piedalījās radio raidījumos ASV. 1986. g. 10. maijā, Bostonā, Tēvija sniedza 50 gadu darbības atceres - jubilejas koncertu. Tēvija varēja atzīmēt šādus sasniegumus.

Par piedališanos Mūzikas festivālos, Dziesmu svētkos un koncertos Tēvija bija saņēmusi 6 atzinības rakstus, 4 pateicības rakstus, 1 goda rakstu, vienu goda diplomu un 1 atzinības vairogu. Tēvija bija saņēmusi daudz atzinības un pateicības rakstu no latviešu un amerikāņu organizācijām, un daudz jūsmīgu ierakstu Tēvijas grāmatā. Par īpašiem sasniegumiem latviešu kultūras dzīves veicināšanā ALA Kultūras birojs 1967. g. Tēvijai un tās mūzikālajam vadītājam Jānim Ansbergam piešķīra goda rakstu.

Tēvija bija iestudējusi 49 latviešu komponistu 340 oriģināldziesmas un tautas dziesmu sabalsojumus, 38 cittautu komponistu 69 dziesmas un 7 vīru koŗa dziesmas no operām. 19 komponisti bija veltījuši savas dziesmas Tēvijai. Dažas dziesmas bija sakomponējis un aranžējis J. Ansbergs pats, un Tēvija tās atskaņoja.

Neieskaitot piedališanos dažādos aktos un dievkalpojumos, Tēvija bija sniegusi 1096 koncertus un iedziedājus 6 skaņu platēs 82 dziesmas. Tēvijas pamatsastāvā bija dziedājuši 38 dziedoņi, un bez tam atsevišķos koncertos 11 citi. Tēvija turpināja dziedāt arī pēc 50 gadu darbības atzīmēšanas.

Tēvijas koncertus ir vērtējuši kritiķi un klausītāji. Kritiķi ir Tēvijas sniegumu uzteikuši, ir arī norādījuši uz kļūdām; tas viņu amats. Taču visistāk Tēvijas dziedāšanu ir novērtējuši klausītāji. Dziedoņi jūta bez vārdiem, ka viņu dziedāšana ir ieskanējusi klausītāju sirdis. Augstākā atzīnība dziedoņiem bija spontāni aplausi, reizēm pat kājām dimdināta grīda, prasot dziesmu atkārtojumus, un publika, kas pēc koncerta neatstāja zāli, bet aplaudējot prasīja piedevu pēc piedevas.

Jāzeps Vitols 1946. gada 1. februārī veltīja Tēvijai vārdus: *Kāds burvīgs pasākums: uz dziesmas viegliem spārnieniem kaut uz brīdi novest svešumā nogurušos pāri jūrām, pāri kalniem uz dzimtenes krastiem. Paldies Tēvijas dziedoņiem, paldies - mūsu košās dzimtenes dziesmu pilnvarā.*

Bostonā Jānis Ansbergs bez Tēvijas mūzikālās vadības iesaistījās arī sabiedriskā dzīvē: Viņš bija Bostonas ev.-lut. Trimdas draudzes padomes loceklis, 9 gadus draudzes priekšnieks, 40 gadus draudzes ērgelnieks un Bostonas Trimdas draudzes labvēļu sabiedrības loceklis ar galveno darbošanos vasaras nometnē Piesaulē: Latviešu kreditsabiedrības - Latvian Creditunion - prezidents; Bostonas latviešu skolas kolotājs; Bostonas DV organizācijas loceklis; Amerikas Latviešu Apvienības mūža biedrs; Latviešu Nacionālā Fonda pārstāvis ASV; 6. Vispārējos latviešu Dziesmu svētkos Bostonā 1978. gadā Dziesmu svētku padomes priekšsēdis, koŗu koncerta vadītājs, jaundarba koncerta vadītājs, viens no latvisko jaundeju mūzikas vērtētājiem; aktīvs loceklis savā mūŗa organizācijā Fraternitas Metropolitana un Bostonas Korporāciju Kopā, kuŗas dibināšanā bija aktīvi piedalījies.

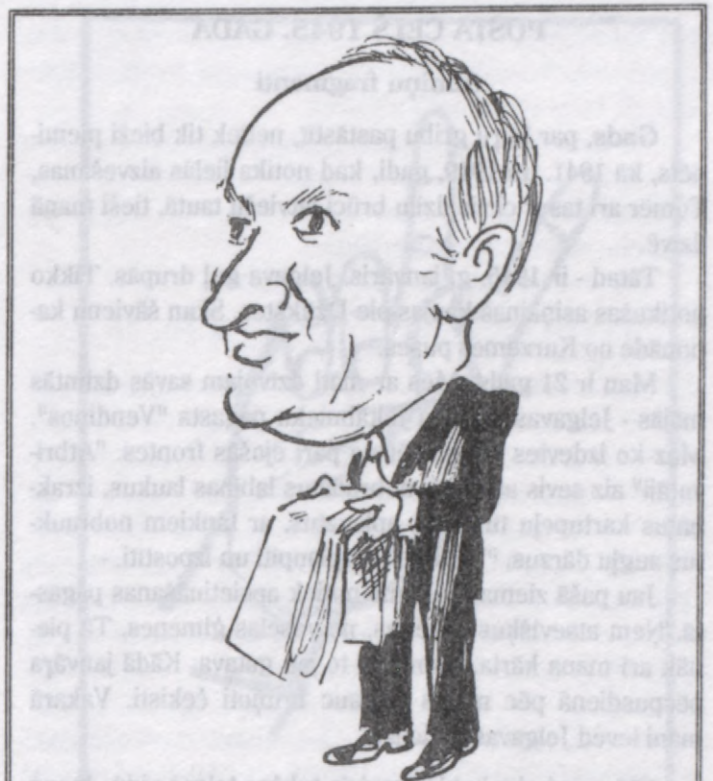
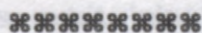
Viņš nereti pieaicināja par ērgelnieku arī citās, dažreiz amerikāņu draudzēs un par klaviernieku dažādos sarīkojumos.

Savā darba vietā Blue Hill Cemetery viņš veica galvenā grāmatveŗa darbu.

Rosīgais dziesmu draugs un sabiedriskais darbinieks Jānis Ansbergs izbeidza savas mūŗa gaitas 1996. gada 28. decembrī, Veimutā (Weymouth), Masačusetas pavalstī, un 31. decembrī piederīgie un draugu pulks izvadīja viņu uz pēdējo atdusas vietu Blue Hills kapsētā. Tēvijas vīri atvadām savam mūŗikālajam vadītājam nodziedāja Integer vitae.

Viegļas smiltis lielajam patriotam svešā zemē!

P. Ieviņš

Juris Sinka Abrenes lietu izsvēris kā uz aptiekas svariem. Dokuments paliek ar lielāko bridinājumu.

LNO Ģildes priekšsēdis Ilgvars Spilners Rīgā krāj naudu un saka, ja santīmu netaupīsi, pie lata netiksi. Viņš pārliecināts, ka uzceļ arī Operas baleta skolu. Mūsu vēlējumi.

Mazs, mazs viriņš, bet kas par dūšu. Bankieris Elmārs Repše ierodas darbā.

POSTA CEĻŠ 1945. GADĀ

Atmiņu fragmenti

Gads, par kuŗu gribu pastāstīt, netiek tik bieži pieminēts, kā 1941. un 1949. gadi, kad notika lielās aizvešanas. Tomēr arī tas ir cirtis dziļu brūci latviešu tautā, tieši manā dzīvē.

Tā tad - ir 1945. g. janvāris. Jelgava guļ drupās. Tikko notikušas asiņainas kaujas pie Džūkstes. Skan šāvieni ka nonāde no Kurzemes puses.

Man ir 21 gads. Mēs ar māti dzīvojam savās dzimtās mājās - Jelgavas apriņķa Jēkabnieku pagasta "Vendiņos". Maz ko izdevies pasaudzēt no pāri ejošās frontes. "Atbrīvotāji" aiz sevis atstājuši nobradātus labības laukus, izrakņātus kartupeļu tīrumus, aplauztus, ar tankiem nobrauktus augļu dārzus. "Vendiņi" ir aplaupīti un izpostīti. -

Jau pašā ziemas sākumā notiek apcietināšanas pagastā. Ņem atsevišķus cilvēkus, ne veselās ģimenes. Tā pienāk arī mana kārta. Esmu uz to jau gatava. Kādā janvārā pēcpusdienā pēc manis atbrauc bruņoti čekisti. Vakarā mani ieved Jelgavas milicijā.

Sēžu uz koka ķebļa gandrīz tukšas telpas vidū. Jauns NKVD kapteinis pagriež pret mani ļoti spēcīgu lampu. Sākas pratināšana. Apsūdzībā minēti visi mani "grēki". Tos uzrādījis ļoti zinošs cilvēks (ak mēs, latvieši!).

Es arī netaisos neko noliegt. Gluži otrādi - savā jaunības maksimālismā esmu lepna, ka esmu aizsardze, ka vācu laikā mācījos sanitārajosursos, ka dziedāju kori, kapu svētkos pieminot 41. g. aizvestos, ka ar puķēm pavadījām uz fronti mobilizētos latviešu leģionārus, ka piedalījās aizsargu jāšanas sacīkstēs u. t. t. Saraksts ir garš. To man nolasa priekšā. Es parakstos.

Kapteinis liek man piecelties, nomēra ar skatu visā garumā un uzaicina... nākt blakus istabā un kavēt šonakt viņam laiku... tad mani rīt atlaižot mājās!

Man gribas viņam iesplaut sejā, tomēr savaldos. Es tikai nošņācu - "Nemūžam!" Naidis manās acīs un balsī, laikam, iespaidīgs, jo laipnais virsnieks krasi pārvēršas. Domāju, ka mani tūlīt sitīs. Tomēr nē, seko tikai skarba pavēle - konvoj, uz pagrabu viņu!

Ne visai laipni sargs mani iestumj pār sliekšni. Pagraba durvis aiz manis aizkrīt. Noklaudz bulta. Pirmajā brīdī man liekas, ka pagrabā neviena nav. Ir tumšs, kluss un auksts. Tad samanu kustamies ēnas, dzirdu soļus un saku - "Labvakar!"

Te ir sievietes, gan jaunas, gan vecākas, no Jelgavas un apkārtnes. Te ir noraudājušās mātes, kas atrautas no saviem bērniem, te ir laucinieces, rūpēs un neziņā par savu saimi un lopiņiem, te ir leģionāru sievas. Te arī vislielākās, visbriesmīgākās noziedznieces - mēs, aizsardzes! Katra ar savu sāpi un nezināmu nākotni priekšā.

Nenoģērbusi savu puskažociņu, noguļos stūrīti uz grīdas un aizmiegu, kā nosista. Zinu tikai to, ka man jāsaņem spēki un jāiztur.

Pēc pagrabā pavadītām divi dienām, mūs ved cauri visai Jelgavai uz nometni. Gājiens, sargu pavadībā, laikam, izskatās nožēlojams, jo cilvēki uz ielas apstājas un skatās ar līdzjūtību, vai baismu izpratni - tā jau tagad notiek. -

Nometne. Visapkārt dubults dzeloņdrāšu žogs ar sargu torniņiem stūros. Te ir kādas 10 barakas, viena no tām - sievietēm. Pirms mums te sadzīti jau daudz apcietināto. Ir arī grupa leģionāru, kas saņemti gūstā Ziemsvētkos, kaujās pie Džūkstes (viņi atrodas te nelikumīgi).

Mūs, jaunpienācējus tūlīt informē: kad sanāksot kārtējam ešalonam nepieciešamo aizvedamo skaits - 1000 cilvēku, salādēšot vagonos, lai barakas atbrīvotu nākamai

"valsts ienaidnieku" grupai. Mēs būsīm jau trešais ešalons, kas aizies no Jelgavas. Cik tādu būs vēl pēc mums?

Šeit man iznāk nodzīvot, apmēram, nedēļu. Vienreiz dienā mums dod kaut kādu putru un gabalu skābas rupjmaizes.

Esam stingri apsargāti, un nekādu satikšanos ar tuviekiem neatļauj. Tomēr mana māte ir atbraukusi uz nometni un stundām ilgi stāv aiz žoga. Beidzot viņai tomēr izdodas piekukuļot sargu. Mums atļauj uz īsu brīdi satikties caurlaides telpā.

Māte atvedusi man biezas zeķes, cimdus un pārtikas produktus. un mundri saka: "Nebēdā neko, tu esi kopā ar istiecm cilvēkiem! Turies ziķerīgi! Gaidīšu tevi mājās!" un, kā svētidama, vēl piebilst: "lai nekās tev nekais!" Viņa noskūpst mani un smaida. Es noriju asaru kamolu un cenšos atbildēt braši: "Jā, jā, es zinu, es izturēšu, tici man! Uz redzēšanos!" Vēl glāsts, vēl apskāviens un māte aiziet paceltu galvu, stingru soli.

Sargkareivis mani ieģrūž atpakaļ zonā. Kad pēc dažiem mirkliem es paskatos pa žogu, redzu: - pagājusi pārdesmit soļu pa ceļu no nometnes, sakņupusi, tricošiem pleciem, seju rokās iekļāvusi, elsodama raud mana māte. Mana stiprā māmuliņe.

Nekad un nevienam es nepiedošu šo brīdī!

Pēc pamatīgas izkrtišanas mums atņem jostas, šalles, zābaku šņores, papīru, zimuļus, visus asos priekšmetus - adatas, šķērites, pat matu sprādzes. Tad mūs sastāda ierindā pa četri un ved uz staciju. Gaŗo kolonnu pavada konvoji ar suņiem. Ir agrs februāŗa dienas rīts, vēl ir pusumsa. Suņi rej un rausta saites.

Izsaukti pēc uzvārdiem, kāpjām lopu vagonos. Pēdējo soli pa dzimto zemi speŗot, es noliecos un paceļu mazu akmentiņu. Saŗņaudzu sauŗā. Lai atgrieztos!

Ešalons sakustas. Sākam braukt uz austrumiem.

Nē, mēs aizbraucot nedziedam. Nav arī neviena skaisla sauŗķļa. Mūs ir satriekusi izmisuma pilnā istenība. -

Vagonā esam sablivētas kā pārpildītā tramvajā. Sākumā liekas, ka nevarēs ne pakustēties, ne pagriezties, pat ne apsēsties uz grīdas. Pamazām tomēr iegrozāmies. Vagona abos galos ir dēļu plaukti. Mēs, jaunās meitenes, uzrāpjamies augšā. Lejā palikušajām ir mazliet ērtāk. Vagona vidū ir krāsniŗa. Vienos sānos caurums grīdā... Pie visa reizēm jāpierod.

Kā murgā paiet diena un nakts. tikai nākamajā dienā, kad esam jau ārpus Latvijas, vagonā ieliek spaini ar ēdienu un dažus maizes ķieģeļišus. Dzert nedod. Es atturos ēst sāļās zivis, kas ar visām galvām iejauktas prosas biezputrā. Moka slāpes, tik briesmīgas, ka rādās halucinācijas - it kā dzirdu ūdens šļakstus, aizverot acis, redzu, kā plūst un ņirb upes viļņi... Vārdi - gribas dzert - neizsaka neko. SLĀPES ir gluži kas cits.

Ieraugu vagona sienā pie savas galvas lielu dzelzs tūpu, kas no siltas elpas nosarmojusi ar biezu sniega kārtu. Kāri nolaizu to ar mēli. Slāpst. Nolaizu vēl vienu (Man ir sekotājas.). Tikai ceturtajā dienā (!) mūsu vagonā ieliek 2 spaiņus ūdens. Iznāk katrai pa pus krūzītei. -

Otra problēma ir utis. Kur gan tās rodas? Sākumā kasāmies slepus, neuzkrītoši, bet šis lien un koŗ gluži nepanesami. Šī nelaime ir vispārēja un pavada mūs visu izsūtījuma laiku, kā nolemtība. -

Tā paiet 16 dienas un naktis. Ir grūti, bet mēs vēl nezinām, ka esam ceļā uz nāves nometni.

Beidzot ir bezgala mocošā braucienu pēdējās dienas rīts. Vilciens stājas. Vagona durvis ir vaļā līdz galam. Te ir Ufa, un gaisā jūt naftas dvaŗu. Baŗkirija.

Taisnā ceļā no stacijas mūs ved uz pirti. Ak, Dievs! Ūdens! Mēs dzeņam, dzeņam, mazgājamies un atkal dzeņam. Slepūs izmazgājam arī dažus veļas gabalus. Utu dēļ dažām sievietēm nogriež matus.

Barakā, kur mūs aizved pēc pirts, ir divstāvu lāvas, protams, pliki dēļi. Nometne ir liela, arī mūsu virieši visi tepat, kopējā iežogojumā. Varam saredzēties un pat sarunāties. Vairāki no viņiem (it sevišķi leģionāri) ir ļoti novārguši un vāji. Mēs cenšamies viņiem iedot savas maizes devas. Un tomēr pēc dažiem mēnešiem gandrīz visi viņi nomirst badā.

Jau nākošā dienā sākās mūsu spaidu darbi. Viriešus ved strādāt naftas rūpniecībā. Darbs viņiem smags. Grūti skatīties, cik nomocīti viņi pārrodas nometnē vakarā. Sievietes strādā zonā dažādus netirus darbus. Kad laiks kļūst siltāks, jaunākās sievietes, arī mani, dzen uz darbu dārzniecībā. Mums liek rakt apūdeņošanas grāvjus, arī stādīt kāpostus. Zeme melna, eļļaina, rokas nevar ūdeni nomazgāt. Tādas greznības, kā ziepju, nav.

Bads drīz liek sevi just, jo uzturs nav domāts dzīvošanai. Strebjam 2 reizes dienā pa puslitram zaļgana ūdens viras, kurā peld dažās retas kāpostu lapās. Citā dienā ūdens ir pelēks ar dažiem prosas graudiņiem. Maizes klučīti, ko ritā saņemam, uzreiz aprijam. Tas ir lipīgs, sājš, jēls.

Spēka kļūst arvien mazāk. Pēc gaŗās darba dienas pagurums tāds, ka tikko turamies stāvus. Problēmu, kā tikt līdz mītnei, mēs atrisinām paradoksāli - dziedam, jo ritmā vieglāk cilāt kājas. Sargs, kas ved mūsu grūto gājienu, lielu vērību mums nepievērš. Pret tautas dziesmu "Kad es biju jauns puisītis" ar piedziedājumu "dzim-dzi-rim-dzim-dzim" viņam nez kāpēc ir izteikta alerģija. Viņš kliedz - atlikt! Iesākam citu dziesmu, bet nākamajā dienā, viņu kaitinot, uzraujam atkal savu "dzim-dzi-rim", nostiprinot viņā pārliecību, cik divaina, spītīga, neapbrēķināma tauta ir latvieši.

Sievietes vēl šā vai tā turas, bet viriešu barakās jau staigā nāve. Sākas arī tifs. Nu jau divreiz dienā zonā iebrauc smagā mašina pēc liķiem,... katrā vedumā pa sešiem, septiņiem... Utis tik lien un lien...

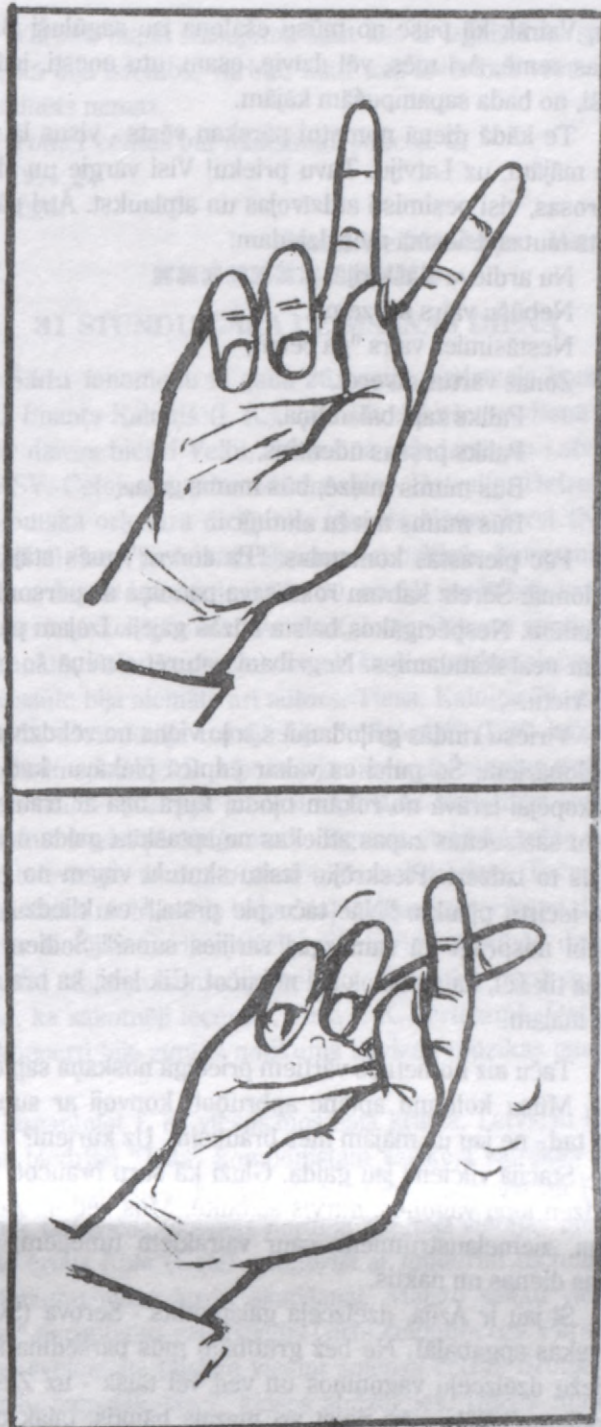
Kādu dienu vēl nesaslīmušos ar tifu pulcina kopā uz potēšanu. Mēs visi stāvam rindā ar plikām mugurām, un kāds "mediķis" raujas vaiga sviēdros. No vaļējas konzervu bundžas viņš ievēl šķircē dzeltenī duļķainu šķidrums un precīzi iedur zem lāpstiņas. Tad nedaudz apslauka to pašu adatu, piepilda šķirci arkal no bundžas un dur nākošajā mugurā.

Brīnums, ka tā adata nenodilst. Brīnums, ka gandrīz puse no mums paliek dzīvi.

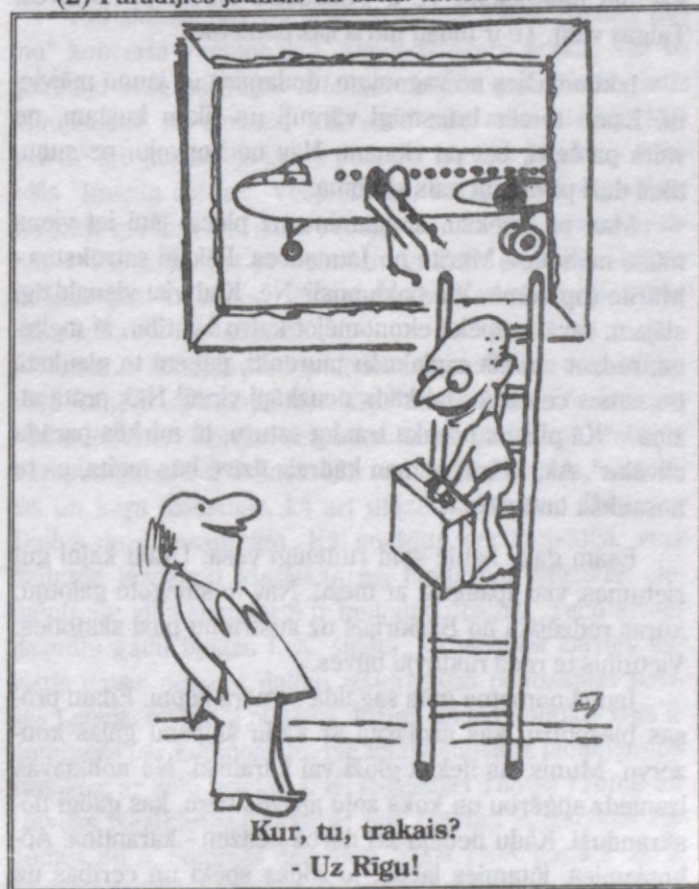
Baškīrija, Baškīrija! Ir arī citādi iespaidi par šo pasaules malu. Te brīvā dabā aug spilgtas, lielziedainas puķenes. Latvijā kultivētie puķu zirniši te bagātīgi zied un smaržo visās grāvmalās. Ap Jāņu laiku zied liepas. Te ir veseli liepu meži... Nekad nav redzēta tik pasakaina rītausma, kā te - Urālu pakājē. Šaipus varenās kalnu grēdas vēl dziļa tumsa, bet aiz kalniem jau lec saule. Žilbinoši, kā sidraba mirzda sniegotās kalnu virsotnes. Tas notiek tik pārsteidzoši pēkšņi, ka elpa aizraujas. Ar Ausmu abas rīta agrumā vērojam grandiozo gaismas spēli. "Kāds krāšņums," Ausma saka, "ja es būtu piedzimusi šajā zemē, es to ļoti mīlētu. Tas ir tik burvīgi!"

Bet mēs neesam te dzimušas, un tas ir svešs skaistums. Mēs nešaubīgi to atdodam pret mūsu Dzimtenes miglainajiem rītiem!

Iet dienas. Klāt jau augusts. Pirms 3 mēnešiem jau beidzies karš. Mūsu trulajā eksistēšanā nav pārmaiņu, tikai dzeloņstieplēm apjostā nometne kļuvusi daudz tukšā-

(1) Vairāk nemana Čerčila miera simbolu.
(2) Parādījies jaunais un saka: miera nav un nebūs!

Kur, tu, trakais?
- Uz Rīgu!

ka. Vairāk kā puse no mūsu ešalona jau sagūlušī Baškīrijas zemē. Arī mēs, vēl dzīvie, esam, utu noēsti, izdēdējuši, no bada sapampušām kājām.

Te kādā dienā nometni pārskan vēsts - visus laidīšot uz mājām, uz Latviju. Tavu prieku! Visi vārgie un slimie sarosās, visi pesimisti atdzīvojas un atplaukst. Ātri pārfrāzētā tautas dziesmā mēs dziedam:

Nu ardievu Baškīrija,
Nebūšu vairs šai zemē,
Nestāsimies vairs "pa četri",
Zonas vārtus atveņot.

Paliks zaļā balandiņa,
Paliks prosas ūdentiņš,
Būs mums maize, būs mums gaļa,
Būs mums miežu alutiņš.

Pēc pierastas komandas: "Pa cervu!", mēs stājamies kolonnā. Šoreiz katram rokā sava pauniņa ar personīgām mantām. Nespēcīgākos balsta līdzās gājēji. Izejam pa vārtiem neatskatīdamies. Negribam paturēt atmiņā šo ciešanu vietu.

Viriešu rindās griļodamies soļo viens no vēl dzīvajiem leģionāriem. Šo puisi es vakar ēdnīcā piekāvū, kad viņš apkopējai izrāva no rokām bļodu, kuņā bija ar trauku lupatu saslaucītas zupas atliekas no aptašķīta galda un grasījās to izdzert. Pieskrēju, izsītu skutulu viņam no rokas un iecirtu plauku. "Nāc taču pie prāta," es kļiedzu, "vai gribi nosprāgt kā samazgas sarijies suns?" Šodien man viņa tik žēl, ka gribētos vai nobučot. Cik labi, ka braucam uz mājām.

Taču aiz nometnes vārtiem priecīgā noskaņa saplok.

Mūsu kolonnu aplenc apbruņoti konvoji ar suņiem. Tā tad - ne jau uz mājām mēs brauksim. Uz kurienu?

Stacijā vilciens jau gaida. Gluži kā šurp braucot, mūs sadzen lopu vagonos, durvis aizbultē. Mūs ved uz ziemeļiem, ziemeļaustrumiem, caur vairākiem tuneļiem, daudzās dienas un naktis.

Ši jau ir Āzija, dzelzceļa galapunkts - Serova (Sverdlovskas apgabālā). Ne bez grūtībām mūs pārsēdina šaursliežu dzelzceļu vagoniņos un ved vēl tālāk - uz Ziemeļurāliem. Tālāk vairs neiet arī mazais bānītis, tālāk dzīvo ziemeļbrieži. Tas ir Uraļskij Boksitnij rajons, kas sastāv tikai no nometnēm. Te ir Padomijas alumīnija raktuves. Taigas vidū. Te ir mūsu filtrācijas nometne.

Izkūnojušies no vagoniem, dodamies uz jauno mājvietu. Esam tomēr briesmīgi vārguļi un tikko kustam, ne vairs pa četri, bet pa vienam. Nav ne konvoju, ne suņu, tikai dažī pavadoņi mūs skubina.

Man pa priekšu, ar pauniņu uz pleca, lēni iet viena mūsu meitene - Mārite no Jaunaucēs. Pēkšņi satrūkstos - Mārite tup zemē. Vai paklupusi? Nē. Kad visi vienaldzīgi slājam, savā nespēkā ekonomējot katru kustību, šī meitene, redzot smiltis saplakušu taurenīti, paņem to plaukstā un nones ceļmalā - lai kāds neuzkāpj virsū! Nāk prātā atziņa - "Kā piliens nosaka trauka saturu, tā mirklis parāda cilvēku". Ak, Mārit, ja man kādreiz dzīvē būs meita, es to nosaukšu tavā vārdā!

Esam galā. Saule spīd rudeniģi vēsa. Urālu kalni guļ rietumos, visi apauguši ar mežu. Nav to sniegoto galotņu, kuņas redzējām no Baškīrijas uz austrumu pusi skatoties. Vietumis te redz raktuvju būves.

Jaunā nometne mūs sagaida samērā laipni. Ēdam prosas biezputru, kas aizdarīta ar kādu šķipsnu gaļas konzervu. Mums tas liekas gluži vai karaliski. No noliktavas izsniedz apģērbu un koka zoļu apavus tiem, kas galīgi noskranduši. Kādu nedēļu arī darbā nedzen - karantīna. Apkopjamies, jūtamies labāk, jo rodas spēki un cerības uz

izdzīvošanu. Un tāda nenozīmīga neērtība, ka blakšu simti naktis liekas tīrais sikums.

Runā, ka pie mums šajā barakā mitušas vācu "blicmēdeles", kas visas nomirušas.

Atelpa Subrā gan nav ilga. Nometnes vadība atlasa kādas 16 jaunākās un jestrākās meitenes uz palīgsaimniecību, dziļi taigā. Šo vietu sauc "Vecā Kalja". Netālu ir Sozras upe un tālāk uz ziemeļiem ir Savienības zelta atradnes. Mums vajadzēšot lasīt brūklenes un plaut sienu.

Kārtības labad mūs pavada viens sargs ar plinti, kaut arī te nav kur bēgt - vismaz tūkstoš km visapkārt mežs.

"Staraja Kalja" mūsu mitne - neliela būda, celta no apaļiem baļķiem. Gar sienām visapkārt dēļu lāvas, vidū čuguna krāsniņa. Gaismas tik, cik iespid pa maziem, sienā iecirstiem lodziņiem.

Ak, bagātā Krievzemes daba! Kas te brūkleņu! Atsevišķi laukumiņi taigā ir pilnīgi sarkani. Ogas milzīgas, kā ķirši. Mums jāsalasa katrai divi grozi, tas ir, apmēram, 20 kg. Tad varam arī ēst, cik lien.

Viss būtu brīnumjauki, bet atkal nelaime - mazie odiņi, jeb moškas, kā tos te sauc. Tā ir negantība, nekur no tiem nav glābiņa. Neko daudz nepalīdz marles lupatas, kas iedotas sejas aizsegšanai. Kodieni ir sāpīgi un indīgi, un šie mazie mūdzi ielien pa vissīkākām spraudziņām. Man, laikam, āda tāda stiprāka, jo sakostās un sakasītās vietas ātri sadzīst. Dažām meitenēm rodas čūlājošas brūces un acis pilnīgi aizpampst.

Uznāk smeldzošas ilgas pēc Latvijas mežu tīrā gaisa.

Septembra vidū uzkrīt sniegš, kas vairs nenokūst. Atbrauc pirmie eskimosi (varbūt viņus sauc citādi) ziemeļbriežu pajūgos. Viņi ir ceļā uz pilsētiņu un iegriežas arī pie mums. Prasa tēju, cukuru, šņabi, maksāšot ar zelta smiltīm, vai kažokādiņām.

Lai cik žēl, bet "andeļe" neiznāk, jo viss mūsu ipašums ir tikai mūsu kailā dzīvība, bet tai šeit nav nekādas vērtības.

Ziema atnāk bargā. Ir daudz sniega, un sals -40 grādi C. Tagad ejam meža darbos. Mums iedod velteņus un vatētas bikses. Rīta tumsā pa dziļu sniegu brienam uz cīrsmu, nesot līdz neasus zāģus un cirvjus nenormāli gaļos kātos.

Darba uzdevums - pa divām nozāģēt, sagarināt un nokraut 4 sterus priežu malkas. Lai kā censtos, mēs nevaram līdz vakaram to veikt. Mēs izdarām labi ja pusi no tā, jo mums nav ne spēka, ne iemaņu koku laišanā. Nejadzīgi salst un sāp rokas. Aukstumā kļūst balti vaigi. Tie jāsilida pie ugunsкура. Notiek arī negadījums. Krītošs koks trāpa tieši virsū mazajam, biezspalvainajam zirdziņam, ar kuņu parasti braukā brigadieři. Zirdziņš pazūd metru biežajā sniegā... Darbs vairs nesokas. Dienas norma nav izpildīta, un mums samazina maizes porcijas.

Liekas gluži nesaprotami, ka vēl dzīvojam. Viegļāk būtu nolīkties sniegā un nomirt. Tad tomēr atkal uzrauj stāvus tā vienīgā cerība - redzēt vēl, kā Dzimtenē sarmo koki, just, cik brīnišķīgi nes uz mājām ceļš... Mums jādzīvo un jāiztur! Jā-iz-tur!

Nakti ap mazo krāsniņu žūst mūsu velteņi un cimdi. Gaišs mitrs un smacīgs. Mēs guļam ar lakatiem galvā, jo citādi gadās, ka mati piesalst pie sienas.

Tuvojas Jaungads. Nāk viens liels piedzīvojums. Mūsu sargzaldāts paziņo - būšot svētku balle, un garnizonā rādīšot kino. Priekšnieks atļāvis aizvest mūsu meitenes uz klubu. Jāiet gan krietns gabals - kādi 8 km. "Šodien jau silts", lādzigais sargs saka, "tikai kādi -30 grādi! Pucējaties un ejam!"

Tas ir kas jauns! Mēs, četras drosmīgākās nolemjam šo iespēju izmantot. Esam gatavas gājējas, tikai ar "pucē-

šanos" gan švaki. No negājējām salasām pieklājīgākos apģērba gabalus, kuņus mums laipni atvēl. Ejam. Tā ir tāda sava veida romantika - gājiens pa mežu, kino, deja, un nakti ceļš atpakaļ. Sargs visu laiku staigā mums līdz, un, šķiet, dara to tīri labprāt.

Lieki piebilst, ka tajā klubā mēs saceļam milzīgu pārsteigumu. Mūsu sargs staigā apkārt, visiem skaidrodams - viņš ir no Baltijas, ziniet, no Vakareiropas!

Viens gaužam nemuzikāls bajānists sāk čigāt savu instrumentu, un zaldātiņi, kājas sisdami, tur lēkā. Tad mēs ar Ausmu izejam vidū un, pašas līdzī dungodamas, nodemonstrējam angļu valsī (veltepos, protams). Visi skatās mutes iepletuši. Pilnīga eksotika. Būs ko atcerēties vecumdienās.

Dienas iet, un mēs neko nezinām no ār pasaules, kā klājas citiem mūsu latviešiem Subrā. Brigadieris, kas norīko mūs darbā un pieved mums pārtiku, stāsta, ka mūsu virieši - cik to vēl palicis - strādā šachtās. Daudzi apsalējuši kājas, vai rokas, ārstējoties ambulancē. Sievietes mazgājot virsniekiem veļu, strādājot virtuvē.

Kāpēc mēs esam aizmirstas šajā kaktā? Vai vispār saiksim savējos? Klist valodas, ka daži no mūsu latviešu noņemnes jau atbrīvoti un ir ceļā uz mājām. Ticēt? Neticēt?

Satraucoša janvāra diena. Pienāk pavēle no štāba piecām meitenēm - arī man - ierasties noņemnes pārvaldē. Iemesls netiek minēts, bet kaut kur jau pulsē cerība - varbūt, varbūt...

Atvadāmies no šeit paliekošajām likteņa biedrēm. Šeit pagaidām paliek arī Ausma, ar ko esam ļoti sadraudzējušās. Kopā pārciestās grūtības, kopā dziedātās dziesmas - nekad to nevarēs aizmirst. Tiksimies Dzimtenē, Ausmiņ!

Pārvarējušas aukstumu un piesnigušo taigu, mēs stāvam noņemnes komandanta priekšā. Viņš runā isi: caurskatot jūsu "lietas, nācām pie slēdziena, ka nekāda nozieguma nav (!). Nolemts nelielās grupās visus no šīs noņemnes atbrīvot, atlaist uz mājām.

Saņemam dokumentus: dzelceļa biļeti no Severo-Uraļskas līdz Jelgavai, apliecību par atutošanu (fiktīvu, jo tā nenotiek), izziņu ar uzvārdu.

Mums nepasaka paldies par darbu. Mums nenovēl laimīgu ceļu. Mums saka - variet iet! Cik tas šajā brīdī skan jauki!

Mazais bānītis uzņem gaitu, es braucu uz mājām. Vēl priekšā tūkstošiem km garš ceļš ar starpgadījumiem, nepatikšanām un aizķeršanos. Tomēr tas mani ved uz Dzimteni. Man ir laimējies.

Ir 1946. gada janvāris. Man ir 22 gadi.

Neiziet un neiziet no prāta čekista vārdi - nozieguma nav... nolemj atlaist visus uz mājām...

Kā tad var būt ar tiem simtiem, kas apgūlās svešajā Baškīrijas zemē? Un ar tiem, kas nomira ceļā uz Urāliem? Un ar tiem, kas savu veselību atstāja Urālu boksīta šachtās? Un kā tad justies tiem pārējiem, kas šī "pārpratuma" dēļ visas dzīves garumā nesis izsūtītā zīmogu?

Kas var atbildēt?

1993. g. decembris,

Rīgā

Pēcvārds

Pagājis gandrīz pusgadsimts no tām tālajām dienām. Toreiz es redzēju pasauli ar jaunības acīm. Tāpēc viena otra epizode, varbūt, izklausās tīri jautra, un var nodomāt - sak, kas nu tās par ciešanām, ja ir arī dziedāts, dejots un smiets?!

Tieši šie nedaudzie gaismas zibšņi palīdzēja tikt cauri tumsas un moku ellei, saglabāt nesalauztu garu.

Varbūt, manā stāstījumā kaut kas ir izgaismots spilgtāk, kā bija īstenībā, varbūt, kaur kas ievēribas vērts nav pieminēts nemaz.

Tomēr centos būt maksimāli patiesa. □

1994. g.,

Rīgā.

Skaidrīte Meldriņa - Varenā

31 STUNDU GAŅA DZIMŠANAS DIENA

Šādu fenomenu šī gada 26. maijā piedzīvoja komponists Imants Kalniņš (I. K.) savā 56. dzimšanas dienā kopā ar dzīves biedri Veltu, lidmašīnā ceļodams no Latvijas uz ASV. Ceļojuma galvenais mērķis - Detroitā. Detroitas Simfoniskā orķestra diriģents, igauņis Nēme Jervi (Nēme Jārvi), kuŗš pa laikam atskaņo arī baltiešu komponistu darbus, šoreiz koncertiem 29., 30. un 31. maijā bija izvēlējies latviešu komponista Imanta Kalniņa Ceturto simfoniju (tā saukto, Roka simfoniju), un uz šo pirmatskaņojumu visā pasaulē bija aicināts arī autors. Tiesa, Kalniņa 74. gadā rakstītā 4. simfonija Latvijā bija "milzoniģi" (I. K. labprāt lieto šādu apstākliņi) populāra jau astoņdesmitajos gados, un arī daudzi ārzemju latvieši iegādājās Melodijas skaņu plati, kur šo darbu diriģenta L. Vignera vadībā izpilda Latvijas televīzijas un radio simfoniskais orķestris. Taču padomju laikā nedrīkstēja beigu daļā iekļaut amerikāņu dzejnieces Kellijas Čerijas (Kelly Cherry) mīlestības dzeju. Detroitā Kalniņa simfonija beidzot atskanēja kopā ar šo dzeju, kā sākotnēji iecerēts. Paša I. K. vērtējumā, Detroitas koncerti bija zīmīgs notikums latviešu mūzikas pasaulē.

Izmantojot I. K. viesošanās šajā krastā, Latviešu kultūras biedrība "Tilts" komponistam sarīkoja vairākas tikšanās ar tautiešiem Klivlandē, Bostonā, Grīnvičā un Filadelfijā. Grīnvičas tikšanās noritēja 7. jūnijā vietējās bibliotēkas ērtajā Kōla (Cole) auditorijā ar modernu tehnisko aprīkojumu video lenšu skatīšanai. Mājīgo saietu vadīja "Tilta" nerimtīgais priekšsēdis Ģirts Zeidenbergs. Pārsteiguma sveicienus tālajam viesim sniedza četras Bronksas latviešu pamatskolas 7. klases audzēknes, Daces Aperānes klavieru pavadījumā, nodziedot dziesmu par Piena ceļu no I. K. mūzikas filmai "Spriditis".

Tad skatījamies video lentu no 95. gada "Imanta dienu" koncerta Vecpiebalgā, Alauksta ezera krastā, kur izpildītāju vidū parādījās arī kādreizējais ņujorkietis Gatis Gaujenieks. Kā zināms, I. K. savā laikā ar ansambli "Menuets" ļoti piesaistīja jauno paaudzi Latvijā. Mūzikas festivāls "Imanta dienas" Vecpiebalgā, notālu no komponista mājokļa gandrīz 200 gadu vecajās Vecpaulēnu mājās, iesākās 1976. gadā, bet pēc četriem gadiem padomju režīms to aizliedza. 1995. un 1996. g. festivāli atkal varēja notikt un ir iecerēts tos turpināt.

Imants Kalniņš piedēŗ latviešu sabiedrisko darbinieku vidū samērā izplatītajai "divdabju" kategorijai. Pēc Latvijas Valsts Konservatorijas beigšanas 1964. gadā viņš nodevās komponēšanai un ir sacerējis simfonijas, operas, oratorijas un koŗa dziesmas, kā arī mūziku skatuvei, filmai un Dailes deju ansamblim. Kā norādīts enciklopēdijā, viņa daiŗradē apvienoti klasiskās un modernās mūzikas elementi, un viņa skaņdarbi ir melodiski bagāti. Taču astoņdesmito gadu beigās I. K. sajuta, ka neviens kārtīgs latvietis nevar neņemt dalību izšķirošajās politiskajās norisēs Latvijā, un tādēļ pēdējos desmit gados politiķis viņā ir dominējis pār komponistu, pie kam politiskos pienākumus viņš veic ar lielu prieku. I. K. iesaistījās Tautas Frontē un Latvijas Neatkarības kustībā, bija Latvijas Augstākās Padomes un 5. Saeimas deputāts. Kopš 1995. gada I. K. ir apvienības "Tēvzemei un Brīvībai" valdes loceklis, un 6.

Kā Pagaidu valdības oficiozs 1919. g. Liepājā iznāca dienas laikraksts "Latvijas Sargs", ko vadīja Art. Kroders ar Ed. Virzu, K. Skalbi un J. Akurāteru kā līdzstrādniekiem un 15 000 metienu. Kad šis laikraksts pārcēlās uz Rīgu, tas sasniedza 40 000 eksemplārus, bet ar 1920. g., kad redakcija mainījās, tā popularitāte saruka.

Ziemeļlatvijas atbrīvošanas laikā 1919. g. Valkā lielu nacionālu uzdevumu veica "Tautas Balss" ar 20 000 eksemplāriem. To vadīja O. Nonācs ar Ed. Virzu.

Pirmais latviešu laikraksts "Latviešu Avīzes" sastāvēja no 2 kvartlapām nedēļā. Pēc izdevēja K. F. Vatsona ieskata, tās nav domātas laika kavēklim, bet "latviešu ļaužu prāta cilāšanai un sirds labošanai." Viņš turas pie šī virziena arī tad, kad avīze zaudē lasītājus. Iznākšanas otrajā gadā vietējā valdība uzlika par pienākumu visiem Kurzemes pagastiem avīzi abonēt, bet ar visu to lasītāju skaits arī trešajā gadā samazinājās. Vēlākos gados Kurzemes muižniecība laikrakstu atbalstīja ar naudas līdzekļiem. Kad redakciju vadīja V. Pantanius (1835.-49.), viņš avīzē sāka ievietot rakstus, kas runāja pret mācītājiem un rāja arī muižniekus par to, ka tie apdzirda ļaudis. Muižnieki saviem gājējiem dodot par daudz plānu zupu, kur "miltu sauja iekulta un par grasi sāls iebērtā". Klaušu darbos pārmērīgi strādāinātas sievietes ar bērniem, bet 2 vagari ar spieķi stīvās muguras padarot lunkanas.

Nav jābrīnās, ka Pantanius saņēma daudz pārmetumu no augstiem kungiem un dažreiz viņam nācās piekāpties. Viņš dod sev padomu 1846. gada pēdējā numurā: "Tautkiem jāpeld pa virsu un ūdenim jāpaliek apakšā, nepūtiet pret vēju, jūs aizkusīsiet un dabūsiet vājas krūtis". Mācītāja Fr. Šulca laikā (1849.-66.) avīze kļuva par Kurzemes un Vidzemes garīdzniecības izdotu laikrakstu. Mācītājs Peitans (1884.-87.) savu redakcijas darbu iesāka ar jautājumu: "Vai būtu vajadzīgs, ka Jelgavas Latviešu biedrība vēl uz priekšu pastāvētu?" Viņš norādīja, ka varētu bez tās iztikt, jo šīn laikā darbojoties vairākas vācu organizācijas. Lasītāju skaits atkal kritās.

Stāvoklis neuzlabojās, kad par redaktoru nāca dzīgs vācu domu aizstāvis mācītājs T. Neanders (1887.-96.). Kādā konfidenciālā rakstā luterāņu mācītājiem Kurzēmē un Vidzemē viņš lūdza pabalstīt "Latviešu Avīzes", kas pazaudējušas pēdējos gados tūkstošiem abonementu. Viņš aicināja iesūtīt rakstus bez atlīdzības, lai laikraksts varētu sacensties ar jaunlatviešu izdevumiem. Kaut rakstā bija uzsvērts, ka avīze strādājot "tīriem līdzekļiem", vairākos rakstos bija apmeloti tautiskie centieni, vadoņi, tautiskās avīzes, latviešu biedrības.

Stāvoklis uzlabojas, kad par redaktoru nāca latvietis, māc. J. Veismanis (1897.-1908.), kad laikrakstā parādījās pazīstami tautiskie līdzstrādnieki. Veismanis rakstīja literārus apskatus un grāmatu novērtējumus. Viņa laikā blakus pastāvīgam pielikumam "Stāstu nodaļa" iznāca īpašs stāstu pielikums "Vaļas brīžos" pa divām grāmatīņām gadā. Ar 1903. g. Veismanis sāka izdot reizē ar "Latviešu Avīzēm" glītu mēnešrakstu "Vērotājs", kas ieguva rakstnieku un mākslinieku atzinību un ievēribu. Vācu mācītāji panāca, ka izdevēji Veismani atlaida, un viņš 1909. g. nodibināja "Jaunās Latviešu Avīzes". Pēc Veismaņa par redaktoru kļuva Puriņu Klāvs (1909.-1915.), kas nebija teologs. Beidzamajā gadā laikrakstu iespieda latīņu burtiem, bet 1915. g. 27. aprīlī avīze apstājās pēc 93 gadiem. Abas latviešu avīzes skaitīja par Kurzemes izdevumiem. "Vidzemes Latviešu Avīzes" no 1824.-1854. gadam iznāca Limbažos, bet no 1855.-1889. g. Valmierā. Tās izvērtās par "Tiesu sludinājumu" lapu, kur kreistiesu sekretāri lietoja vācisku kancelejas valodu.

No 1832.-1889. g. Rīgas Jāņa baznīcas māc. H. Treijs izdeva nedēļas lapu "Tas Latviešu Draugs". Tur bija ziņas

un apraksti par mājas dzīvi, lauksaimniecību, pasauli un zemi. Pielikumā dievvārdu ziņas, bet sludinājumu daļā paziņojumi par iznākušām grāmatām. Treijs nostājas pret latviešu cenšanos pacelties pāri savai zemnieku kārtai. Tāda tendence bija visos toreiz izdotajos vācu mācītāju un muižnieku izdevumos. Šis ir pirmais latviešu laikraksts, ko valdība administratīvā kārtā slēdza. Tas notika 1846. gadā par 2.-5. numurā iespiesto rakstu, kur aplinkus bija graizīta latviešu piesaistīšana pareizticībai. Redaktoru par šo rakstu izsūtīja uz Kauņu, bet cenzoru Napiersku par šī raksta izlaišanu atcēla no amata, kaut vēlāk viņš šīnī darbā arkal atgriezās. Napierskis bija pirmais cenzors, kas savas atļaujas parakstīja latviski.

Straupes māc. G. G. Sokolovskis izdeva 1833.-54. g. "Ziņas par notikumiem iekš Dieva valstības..." No sākuma tur bija iespiesti tikai dievvārdi, vēlāk arī dažas ziņas un apraksti, bet latviešu valoda bija ļoti vāja.

Atsevišķos krājumos žurnāla veidā no 1847.-57. gadam iznāca K. Kr. Ulmaņa izdotās "Ziņas par notikumiem iekš Dieva valstības" samēra labā latviešu valodā. □

Viktors Irbe

□□□□□□□□

IEROSINĀJUMI

Iepazīstoties ar jauno nodaļu žurnālā *Jaunā gaita*, nāku klajā ar dažiem ierosinājumiem tālākām diskusijām.

1. Vajadzīgs Latvijas integrācijas modelis? Vai lielā sveštautiešu demogrāfija neapdraud un nelabvēlīgi neiespaido Latvijas socio-politisko un kultūralo dzīvi? Kādi sociāli un politiski mērķi būtu izvedami un pielietojami sabiedrības struktūrās. Kādi ierosinājumi labvēlīgi iespaidotu un ietekmētu sveštautiešus, politiķus, valdību integrācijas modeļa veidošanā? Ja tas nebūtu vēlams un Latvijai būtu jāattīstas vairāk nacionāli, vai tad okupācijas seku rezultātā, nevarētu iegūt ārvalstu zemju palīdzību?

2. Demokratijas centieni un izveidošanās Latvijā nokļūst samēra šaurā vadošā grupā, līdzīgi komunistu "ēlītei". Šo jēdzienu arī Latvijā pielieto, jo līdzības ar veco iekārtu ir līdzīgas. Piemēru netrūkst. Kā varētu ietekmēt tautu, lai atdzimtu pašnoteikšanās - demokratiskie centieni un tiesiskās iespējas arī šaurākā sabiedriskā vidē - saucamā, "Grass-roots" mērogā? Tauta kļūst pasīva, nepiedalās vēlēšanās un izjūt nenozīmīgumu, ja viņa tiek izslēgta no atbildīgas piedalīšanās; ja viņu intereses un vajadzības netiek ievērotas un pārstāvētas. Ko darīt? Vai gaidīt atpakaļ sociālismu un tad komūnismu? Līdzšinējie politiķi un nogrupējumi nav darbojušies uz Latvijas ceļa, bet gājuši savā virzienā - uz pašlabumu. Vēl vairāk, lielā dažādība, dažādās domas, viedokļi spriedumos un eksperimentos noveduši Latvijas iekšpolitiku savstarpējā apkaļošanā, daudziem: "Ēdot viens otru". Daži pārstāvot Latviju diplomātiskās ārvalstu attiecībās nejutās apmierināti, "ja nevar atņemt zobus". Vai Latvija vēl tik pat neattīstīta, kā daži ievēlētie politiķi?

3. Latvieši ir spriedēji un vērtētāji; arī kritiķi, bet mazāk spējīgi sadarboties, vienoties par vajadzībām, kopējiem mērķiem. Latvijas atjaunošanā un pasākumos negatīva pieeja jau radījusi ļoti nelabvēlīgas sekas, vai aizkavējusi citu mērķu izvešanu. Vai Latvijas sabiedriskie forumi, mediji (avīzes, radio, tv) nevarētu ierosināt izvērtēt un ieteikt nacionālos mērķus, vajadzības un prioritātes? Tas varbūt palīdzētu politiskām partijām un politiķiem vairāk saskatīt un pievērsties pie konkrētām vajadzībām un mazākas tukšvārdības.

4. Vai cilvēki var dzīvot bez Dieva un arī Latvijas apstākļos? Vai pastāvoša kristīga dzīve Latvijā spēj izveidot

morālu, godīgu un atbildīgu cilvēku? (Noliedzot sliktu un iestājoties par pareizi-labo). Bez Dieva jēdziena moralitāte kļūst tukšs un nepielietots jēdziens. Vai personiskā pārmaiņšanās godīgumā, tiesiskumā un ētiskā uzvedībā nebūtu prioritāte, lai uzlabotos visa sabiedrība un cilvēku attiecības valstī? Kādu nozīmi un darbību te varētu ieņemt skolas, rakstnieki, baznīca, publikācijas un citi saziņas līdzekļi? Vai varam ar 7. Saeimu kaut ko labāku šini plāksnē sagaidīt no politiķiem un valdības?

5. Latvijas iesaistīšanās Eiropas Savienībā, NATO un citās starptautiskās struktūrās nav tikai tiesisks, vai laika jautājums. Uz taisnību kādreiz ilgi jāgaida. Pašai tautai jābūt gatavai un valstij spējīgai. Abi apstākļi, diemžēl, vēl neizveidoti un mazsvarīgi 'lielo valstu' acīs. Varbūt nav arī mērķtiecīgi un pareizi mēģināts? Tautai jākļūst spējīgākai un ievērojamākai. Kā to labvēlīgi varētu panākt? Tikai politiski un saimnieciski stabils valstis lielākoties spēj ietekmēt ārvalstu politiku. Tā ir realitāte. Latvijai vēl tāls ceļš priekšā. Kādā virzienā Latvijai vajadzētu vairāk un labāki darboties? Vai pašlaik izglītības un izdzīvošanas prioritātes nebūtu svarīgākas par politiskajām ambīcijām? □

**Jautājumus debatēm ierosina:
Modris Zandbergs, Sarnijā, Kanadā**

□□□□□□□□

REALITĀTES DEFICITS

Viena no šī gadsimta Latvijas vēstures ipatnībām ir valdības nerēķināšanās ar realitāti. Šī ipatnība sevišķi plauka K. Ulmaņa (1934.-40.) Latvijā. Laikrakstos un sabiedrībā nedrīkstēja pārrunāt tādus tematus, kā Staļina Krievijas realitāti, pašu latviešu komunistu realitāti, Hitlera Vācijas realitāti un pašu latviešu fašistu realitāti. Rezultāts šādam realitāšu deficitam bija latviešu skaita samazināšanās Latvijā un lieli materiāli zaudējumi. Kā esmu agrāk teicis, uzklāusot prof. Kārļa Baloža (1864-1931.) un citu saprātīgi dievbijīgu cilvēku padomus, latviešu skaits Latvijā mūsu dienās aizniegtu 3 miljonus ar 2 miljoniem ārzemēs. Kādus padomdevējus šodien klausīs Latvijā? Vai G. Ulmanis vēlas mācīties no K. Ulmaņa kļūdām?

Pašreiz arī ASV presē pārrunu temats ir realitātes deficīts. Protams, pārrunas ir par pašmāju fantāzijām. Mēnešizdevumiem lieli virsraksti: "Is a real life possible anymore?" (Vai reāla dzīve vairs iespējama?), "Fed up with a Faux World" (Līdz kaklam ar viltotu pasauli).

Dzīvoju pilsētiņā, kuŗas pārvalde ir holandiešu pēcnācēju ietekmē. Mācos novērtēt viņu gudrību saimnieciskās realitātēs. LETA's ziņu birojs 1997. g. 17. jūnijā atferē interviju ar Holandes sūtni Latvijā Ludwik'u van Ulden'u, kas dota angļu valodā. Viņš precīzi dod trīs Latvijas nopietnākās realitātes, kuŗas sabiedrība (latvieši) nevēlas redzēt kā savai valstij draudošas. Tās ir draudošas visiem iedzīvotājiem. Lai izvairītos no pārpratumiem, došu interviju arī oriģinālajā angļu valodā ar saviem komentāriem.

Pārāk maza daļa ekonomijā.

1) Pārāk maz cilvēku ir iesaistījušies ekonomijā valsts uzbūvei (Too little people have been involved in economic growth of the country).

Būtu svarīgi zināt, ko van Ulden's domā ar "pārāk maz cilvēkiem". Vai pārāk daudz iesaistījušies visādos neekonomijas un neekonomiskās nodarbibās, sākot ar cilvēkiem pārlādētu pārvaldi un ierēdniecību? Vai ar to viņš domā, ka pārāk daudzi nodarbināti speciālos projektos, kas nedod saimniecībai materiālas vērtības? Daudzi cinās ar savu neekonomijas nozaŗu izplešanos. Tas rada sliktus materiālus apstākļus - nabadzību.

Armija ir pirmā lielā neekonomijas nozare, jo neražo ne materiālas vērtības saimniecībā, ne arī vērtības garīgā

plāksnē, bet tās apmērus un vajadzību latviešu prese nepārrunā. Ar ko armija kaŗos? Vai ar Krieviju, vai Igauniju zvejas lietās, vai ar Lietuvu jūŗas naftas darijumos? Vai armija vajadzīga, lai pompozi stutētu valdību? Cik valstij izmaksā uzturēt armiju, kareivjus un mūsdienu dārgos ieročus? Latvijas armija K. Ulmaņa laikā ir vēsturisks piemērs tam, kādu postu mazai tautai nes nepareiza bruņošanās, ja tās valdība nav tālredzīga. Vai pašreizējā valdība lietas ir izsvērusi līdz galam? Vai armija, ar lieliem dzīvā spēka zaudējumiem, pretosies, ja Krievija par jaunu okupētu Latviju? Ja nepretosies, tad kāpēc armija? Vai 2,5 miljoniem iedzīvotāju nepietīktu ar lokālām, labi apmācītām policijas vienībām?

Domāju, ka van Ulden'am ir taisnība. Pārāk maz cilvēku Latvijā ir iesaistīti ekonomijas uzbūvē. Māksla un mākslinieki valstī ir laba lieta, bet vai tie attaisno vāji skolotus un slīmībām nomāktus bērnus? Vai sporta nozaŗu un sportistu kopšana nebūtu presē pārrunājama no saražoto vērtību un pensionāru uzturēšanas viedokļa?

Pārāk daudz trūkumcietēju.

2) Man rūp jūsu lielais nabadzīgo iedzīvotāju skaits. Ar tik daudz nabagiem jūs nevarēsiet piedalīties Eiropas Apvienībā (EU) (I have been concerned over a large number of your poor. You cannot join EU having so many poor people).

Daŗiem Latvijas valdības viriem ir savāds viedoklis par nabadzību. Lasīju šādu varas vīra komentāru: "Pat lielās, bagātās Rietumu valstīs ir nabadzīgie." Neesmu dzirdējis, ka kāds Rietumu valdības pārstāvis runātu tik cietirdīgi par saviem trūkumcietējiem.

Cik daudz ir tādu Latvijas valdībā, kas pilnībā saprot, kas dod valstij saimniecisku pārticību un kas pretējo? Dieva atklātie veselīgas saimniecības principi nevienam valdībā neinteresē. Latviešu kristīgo vadītāju vidū tumsa tikpat liela. Atmetot Mozum atklātos principus, viss karājas gaisā. Kristus par valsts saimniecības lietām runā maz. Kāpēc maz? Tāpēc ka viņa ziņojums bija: "Es neesmu nācis, lai atmestu Likumus un Praviešus." Dieva likumos ir vietas veltītas trūkumcietējiem un dzīves likstās cietušajiem. Nodot visu draudžu ziņā ir ignorēt realitātes, jo draudzes neizdod valsti likumus. Šķiet, ka Latvijā šīs lietas par jaunu ieslid sekulāro sociālistu noteikšanā.

Pārāk daudz neiesaistīto.

3) Pašreizējais naturalizācijas process nestrādā. Jūs nevariet atļauties 700 tūkstošus bez pilsoņu tiesībām atstāt ārpusē demokrātijas procesam (The present naturalization methods do not work. You can't afford to have 700,000 non-citizens left outside of the democratization process).

Šis realitātes deficīts var radīt nākošās traģēdijas. Par sekām domājot, lasu LETA's 1997. g. 18. jūnija ziņu:

Jaunajā nedēļas izdevumā Fokuss sociāldemokrātiskās partijas vadītājs Juris Bojārs aicina atlaist valdību un Saeimu, sakot: "Iespējams, ka notiks asins izliešana, jo daudzi cilvēki ir bruņojušies." Bojāra teiktais esot nodots Prokuroram.

Ja Latvijā sāktos pilsoņu kaŗš, kuŗā pusē nostātos armija, kuŗā pusē Krievija un kuŗā pusē ASV? No ASV preses spriežot, var secināt, ka pašreiz Amerikai ar Krieviju ir labas attiecības. Vadīties no Amerikas politiķu "it kā" solījumiem Latvijai, būtu realitātes ignorēšana. Par to, ka latvieši dzīvo solījumu fantāzijas pasaulē, varētu sarakstīt romānus. Tā ir speciāla realitātes deficīta nozare.

Holandes sūtnis van Ulden'a minētās realitātes būtu nopietni pārrunājamas presē, lai cilvēki par tām sāktu inteliģenti domāt, ja tas iespējams. MLB Ziņotājā prātīgus vārdus savā rakstā saka Alberts Raidonis: "Latviešiem būtu jāzina, ka Amerika nekad nebūs Latvijas kaimiņš. Lat-

vieši un Latvija, cik vien varēdami, tagad liecas uz Rietumiem, kas notiek drošības apsvērumu dēļ. Par nožēlu, tā ir tukša latviešu illūzija un sapnis, ka Krievijas eventualā invāzijas gadījumā kāds mūs glābs. Ja arī to gribētu, atomu kara laikmetā tas nebūtu iespējams (...). Nekādu reālu drošību no NATO būtu velti gaidīt. Vēl mulķīgāk runā tie, kas mudinā latviešus būt stingrākiem pret Krieviju. Es domāju - vajadzētu būt nevis stingrākiem, bet gan gudrākiem, jo mūsu vienīgais spēks ir gudrība. Nevis Krievijas pastāvēšana atkarīga no Latvijas, bet gan otrādi" (1997. g. jūn., 6. lpp.).

Kam valsti ir pirmā atbildība, lai nerastos realitātes deficīts? Pirmā ir valdībai un otra - presei. Redaktoriem un viņu kolēģijai ir stingri jāuzmana, vai valdība vadas no reālas situāciju izpratnes. Kā nacionāli, tā internacionāli domājošie ir lieli speciālisti izveidot pašiem savas fantāziju pasaules. Demokrātijā laikraksta redaktora atbildība ir liela. Viņš nedrīkst izpatikt valdībai un, vēl mazāk, izpatikt lasītājiem. Diemžēl, mūsdienu latviešu prese ir pilna ar izpatikšanu lasītājam un valdībai.

Paraugam ņemsim veidu, kā prese apskata NATO un Krievijas-ASV attiecības. Mūsu prese 100% paļaujas uz Latvijas sūtniecības ASV ziņojumiem un tos lasītājiem atkārtoti bez jebkāda dziļuma (background) informācijas. It kā tas, ko sūtniecības darbinieki, paši savā ideoloģijas pasaulē dzīvodami, sarakstījuši, būtu absolūta patiesība. Kā būtu, ja redaktors, pirms vienpusīgas informācijas iespiešanas, piezvanītu arī kādam, kas redz lietas citādā, vai pat pretējā virzienā un publicētu abas gūtās informācijas. Lasītājs tad redzētu stāvokli divās dimensijās un ar to realitātes deficīts mazinātos kaut vai vienā nozarē. □

J. Purviņš Jurjāns

CEĻOJUMS AUTO RŪPNĪCĀ

Šā gada 16. jūnijā Lac Bleu ezera māju īpašnieku apvienība bija noorganizējusi ļoti interesantu izbraukumu uz General Motors automobiļu fabriku, kas atrodas Boisbriand, lielās Laurenču šosejas malā, un tagad ieņem lielu zemes platību, jo ir kopš 1992. g. paplašināta un pilnīgi modernizēta. Jau pati āriene atstāj nopietnu, tīru, komerciālu iespaidu. Ceļi, ietnes un auto novietnes ir gludi asfaltētas un ar skaidrām līnijām iezīmētas. Viss ir ļoti tīrs. Krāšņuma krūmu nav daudz, tikai pie galvenās biroja ēkas. Iebraukt GM teritorijā var tikai ar speciālu atļauju. Kopējā platība ir 2,2 miljoni kv. pēdas.

Grupā esam 45 un ērtajā, mikstām mēbelēm dekorētajā viesistabā dabūjam gaidīt kādas 20 minūtes, jo esam ieradusies mazliet par agru. Ierodas pajauns vīrietis un paziņo, ka būšot mūsu pavadonis un ka, pirms ieejam fabrikā, katram pie durvīm jāpaņem lielas plastika acenes, kas nēsājamas visu laiku, kamēr atrodamies rūpnīcā. Tās domātas acu un sejas aizsardzībai. Nedrīkstot fotografēt. Ja to darišot, foto aparātu konfiscēsot.

Pa diezgan gaŗu gaiteni nokļūstam mūsu ceļojuma sākuma telpā, kur uz mums gaida ar mikstiem sēdekļiem iekārtots 7 platformu "vilciens". Pirmais iespaids ir tāds, ka esmu ieradies nevis lielā auto rūpniecības centrā, bet kādā lielā slimnīcā. Grīda, pareizāki sakot, klons ir viss tumšā, gandrīz melnā krāsā. Viss spīd un laistās. Apbrīnojami tīrs. Celiņi un novietnes ir iezīmētas dzeltenām līnijām. Visur uzraksti ar zīmēm, numuriem un paskaidrojumiem, visur mirgo sarkanās un dzeltenās brīdinājumu spuldzes. Lielās platības un augsto griestu dēļ, darba troksnis dzirdams it kā no tālienes. Visa milzīgā telpa balstās uz metāla konstrukcijas. Parasto griestu šē nav. Tam visam cauri vijas slidoša lenta (Conveyor Belt), kas kopgarumā ir 13,5 km. Tā slid cauri visai lielajai fabrikai un visām

nodaļām. Rūpnīca patreiz gatavo Camaro, Pontiac un Firebird modeļus.

Mēs visi sēžamies mazajā vilcienā. Mūsu ceļojums sākas. Ātrums ir, apmēram, tāds, kā lēnam soļojot. Pavadonis, stāvēdams pirmajā platformā, bez pārtraukuma mikrofonā skaidro par to, kas mums lēnam slid gaŗām. Šeit no, apm., 3000 dažādām skrūvēm un daļām (tik daudz vajadzīgas, lai veidotu vienu auto mašīnu) veido pasaules dārgākās un bieži vien nepieciešamākās "spēļlietas - automobiļus.

Tūdaļ ievēroju, ka gandrīz visu smagāko darbu veic smadzeņi (datori) un roboti. Divaini skatīties, kā lielā dzelzs roka noliecas, paņem no blakus stāvošā statīva vāģa galveno, apakšējo rāmja skeletu un novieto to uz lēnām gaŗām slidošo lentu. Dzelzainas ķetnas izlien no lentas malas un nostiprina. Lenta slid tālāk cauri iezogotai daļai, kur cita "roka" paņem lielo, pakalējo dubļu sargu un to novieto pareizā vietā pie gaŗām slidošā rāmja. Tad divi, ne visai patīkama izskata milzeņi noliecas un kā lielas bites sāk dzelt. Nojūk sarkanu dzirksteļu spīti. Mazs dūmu mākonis paceļas gaisā. Milzenis atraujas un dzeļ citā vietā, uz augšu, leju, uz priekšu un atpakaļ. Dažās sekundēs darbs ir paveikts. Milzenis iztaisoņas un uz brīdi paliek kluss savā vietā, jo lenta slid tālāk un nes jau nākamo rāmi. Šī darbība norit vienlaicīgi abās rāmja pusēs. Tad priekšējie dubļu sargi rodas tādā pat veidā, un tas viss norisinās pāris minūšu laikā. Šie ir pirmie roboti, kas izpilda, t. s., veldēšanas darbu. Iezogojuma stūri redzams cilvēks ar baltiem cimdiem rokās, kas uzrauga darba norisi. Dzirksteles šajā daļā šķīst uz visām pusēm. Nu saprotu, kādēļ mums jānēsā lielās acenes. Mēs lēnām braucam tālāk, starp simtiem tūkstošu dažādu auto daļu grēdām, kas precīzi sakārtotas ir pa nodaļām, un klausāmies pavadņa paskaidrojumus. Ap mums un mums gaŗām traucas desmitiem lieli un mazāki smagie cēlājtraktori, pievadādami pieprasītās daļas. Brauciena laikā ievēroju arī pāris mazu elektrisku automobiļu, kas, sarkanām ugunīm mirgojot, kaut kur steidzas diezgan lielā ātrumā. Tos lieto inženieri un vadošais personāls, ja rodas problēmas. Sastopam arī pāris cilvēkus, kas lieto velosipēdu. Kājām ejot neredz nevienu. Katras nodaļas malā vai stūri ir ērts galds ar soliēm, kur strādājošie pavada savus atpūtas brīžus. Viss ir neticami tīrs. Šeit visur ir savi satiksmes noteikumi, ar iezīmētām pārbrauktuvēm un sarkaniem vai dzelteniem uguniem. Viss darbojas ar elektrību. Lielais celtnis - traktors ar milzu kravas kalnu paslid mums gaŗām gandrīz nemanot. Vīrs galvām mēs redzam lentu lēnām virzamies uz priekšu. Uz tā pa nelielām atstarpēm virknējas topošās auto mašīnas. Šī lenta mums ir dažreiz pa labi, tad pa kreisi, vai vīrs galvas. Tas ir īsts labirints. Lentai virzoties tālāk, vāģis sāk arvien vairāk līdzināties tam, ko mēs ik dienu redzam visās malās. Tad lenta pazūd daļā, kur vāģi dabūs savas krāsas. Kādā citā vietā šī lenta nāk atkal laukā ar jau pilnīgi nokrāsotiem automobiļiem. Mūsu "vilciens" šīnī daļā neiet. Mums paskaidro, ka šīs nodaļas kopējā platība līdzinās 9 futbola laukumiem, kas aizņem jaunās ēkas 3 stāvus. Šeit ir vismodernākā iekārta.

Krāsotie vāģi nonāk jau vairāk nobeiguma daļā, kur tie iegūst visas galvenās daļas - elektrisko sistēmu, motoru, logus, sēdekļus u. c. Šeit strādā jau daudz vairāk cilvēku. Visiem rokās ir balti cimdi. Cik divaini ir vērot, kā vāģis uz lentas karājas gaisā, tādā augstumā, ka strādnieks var brīvi kustēties zem tā un darīt savu darbu. Tiek paņemta kāda plāksne, kas domāta vāģa apakšai priekšgalā. Ar speciālu elektrisko skrūvgriezi pusminūtes laikā to nostiprina ar 6 skrūvēm. Strādnieks to dara soļodams zem vāģa, jo lenta visu laiku slid uz priekšu. Šī darbība norisinās ne vairāk kā vāģa gaŗumā, tad viņš iet pretim

nākošam vāgim, lai atkārtotu to pašu. Viņam nepieciešami darba piederumi ir uz neliela plauktiņa, kas ir iekārtināts uz metalla stieņa, apm., plecu augstumā un viegli slid strādniekam līdz uz priekšu un atpakaļ. Aiz viņa nākamais strādnieks dara ko citu un tā bez apstājas. Viss iet kā liels pulksteņa mechanisms. Novēroju, kā piestiprina vāga riteni. Robots noceļ to no steķa, kur jau gaida vesela rinda riteņu, un to novieto vajadzīgā vietā, tad smadzeņa (datora) darbināta, cilindriņa mašīnas daļa piespiežas pie riteņa. Dzirdama maza rūkoņa, cilindris atvelkas savā vietā un pāris sekundēs 5 skrūves ir nostiprinātas. Protams, vāga otrā pusē notiek līdzīga darbība, tani pat laikā. Šini beigu daļā strādā daudz cilvēku. Katram ir zināma un noteikta funkcija. Tiek ieliktas iekšējās daļas. Robotiem un smadzeņiem palīdzot, ieliek elektrisko sistēmu, motoru, kas jau iepriekš sagatavots kopā ar visu mechanisma daļu. Tad viens pēc otra kaut ko pievieno un beigās tiek ielikti tepiķi un sēdekļi. Tad vāgis nāk visādās pārbaudēs. Logi, durvis un visas kustošās daļas tiek pārbaudītas. Tad notiek elektroniskā pārbaude, lai būtu drošs, ka viss ir kārtībā. Vienā laikā pārbauda, apm., 2000 dažādas daļas.

Šis milzīgais "pulksteņa mechanisms", kas nodarbina 145 robotus 176 smadzeņu (datoru) darbinātas rokas, hidrauliskos cēlējus un 65 vismodernākos krāsu pūtējus, 1700 stundas algas strādniekus, 400 štata un kontrakta darbiniekus, kas algās saņem, apm., 150 milj. dolāru un kas no ik dienu ar, apm., 55 dzelzceļa vagoniem un 100 smago auto kravām piegādātām automobiļu daļām izgatavo vienā dienā ap 450 automobiļu. 90% no tiem aiziet Amerikas tirgū.

Braucot pa šo milzīgo uzņēmumu un vērojot tā robotus un citas automātiskās ierīces, kas tagad atvieto neskaitāmas darba rokas, rodas doma - kā būtu, ja valdība uzliktu katrai šai automātiskai ierīcei, kas nodarbinātas vienlīdz kādā ekonomiskā darbā, zināmu ienākuma nodokli, tāpat kā katrai nodarbinātai personai?! Tas valsts budžetā ienestu lielus ieņēmumus, kas palīdzētu balansēt to deficitu, kas rodas, maksājot lielas summas bezdarbniekiem, kuŗus šī mechanizācija ir izspiedusi no darba. Vai tas ir fabrikās, birojos, visur redzams tas pats. Patreiz gandrīz galvenais enerģijas avots ir elektrība. Kā būtu, ja vienu dienu tās vairs nebūtu? - Muļķīgi domāt...

Mūsu interesantais un pamācošais ceļojums ilga ap 2 stundas. Pie izejas atdevām acenes. Viesistabā pateicāmies mūsu pavadonim un atvadāmies, līdzī paņēmot vēl vienu dzīves gudrību un piedzīvojumu vairāk. □

Eižens Reveliņš

VIENPRĀTĪBĀ SPERTS SOLIS

No 1997. g. 26.-28. aprīlim Konsistorijas telpās, Rīgā, notika Latvijas Ev.-Luteriskās Baznīcas abu daļu vadītāju sēde, lai turpinātu strādāt pie tā Satversmes posma, kas būs kopīgs abām Baznīcas daļām, gan Latvijā, gan ārpus tās. Kā padomdevēji šajā darbā piedalījās pārstāvji no partneru Baznīcām - Zviedrijas un Vācijas. No Baznīcas Latvijā piedalījās archibiskaps J. Vanags un Konsistorijas locekļi prāvesti A. Kavacis un M. Plāte, māc. A. Beimanis, E. Bikše un J. Rubenis, un adv. Aija Osmane. Baznīcas Virsvaldi reprezentēja archibiskaps E. E. Rozītis, BV viceprezidents prāv. U. Cepure, sekretārs adv. A. Grots un LELBA laicīgais pārstāvis A. Ronis.

Zviedru Baznīcu pārstāvēja Birgita Handoga un Regīnārs Persenius. No Ziemeļbaltijas Baznīcas sēdē piedalījās adv. Henings Krāmers. Bez tam sēdē klāt bija mūzikas direktors Johannes Baumans un prospektīvais Lutera Akadēmijas rektors prof. R. Slenska (Slenczka).

Galvenais darbības kārtas punkts bija Baznīcas Satversme, kas ir iecerēta kā abu Baznīcas daļu vienojošais dokuments. Ar nelieliem grozījumiem pieņēma jau agrākās kopsēdēs pieņemtās iedaļas, bet no jauna izstrādāja iedaļu, kas definē garīgo amatu. Šis temats izraisīja intensīvas teoloģiskas debātes, kas ilga tepat 2 dienas. Tajās, kas risinājās latviski, vāciski un angļiski, aktīvi piedalījās Zviedrijas un Ziemeļbaltijas padomnieki, kā arī prof. Slenska. Ikviens no viņiem iesniedza savu propozīciju, kas visas šķīta tādā dokumentā, kāda ir Satversme, par detaļētām un gaŗām. Beidzot juriskonsula Andreja Grota ierosmē šo iedaļu uzrakstīt apņēmas tikai latviešu pārstāvji, kas šo uzdevumu arī veica 45 minūtēs. Ar vienprātīgu visu konsultantu atbalstu to arī sēdes dalībnieki pieņēma un tā ir rakstīta šādi:

Garīgā kalpošana

Visi kristītie ir saņēmuši uzdevumu kalpot un liecināt pasaulē.

Dievs ir iecēlis evaņģēlija sludināšanas un sakramentu pārvaldīšanas amatu. Sekojot Kristus pavēlei un pilnvarai, Baznīca no pirmsākumiem ar lūgšanu un roku uzlikšanu ir izraudzījusi atsevišķus kristītiešus šai kalpošanai, kuŗu mēs saucam par garīgo amatu. Iesvētīšanu garīgajā amatā mēs saucam par ordināciju. Ir viens garīgais amats, kuŗa ietvaros piemērotas personas tiek ordinētas biskapa, mācītāja un diakona uzdevumu pildīšanai.

Baznīcai ir dotas arī citas kalpošanas. Visi amati un kalpošanas ir savienoti vienā miesā, kuŗas galva ir Jēzus Kristus.

Sēdes pēdējā daļā notika pārrunas par jaunu mācītāju sagatavošanu, it sevišķi par zem LELB paspārnē organizēto Lutera Akadēmiju, kuŗas vadību uzņemsies prof. R. Slenska un māc. Dr. J. Rubenis. Lai gan ir pieņemts kā zināms fakts, ka LELB tuvākā nākotnē neplāno ordinēt sievieškārtas mācītāja amata aspirantes, tomēr grūti ir izprast šķietami nepamatoto prof. Slenskas nostāju neļaut sievietēm Lutera Akadēmijā iegūt teoloģisko izglītību. □

Prāv. Uldis Cepure un

adv. Andrejs Grots

✉✉✉✉ VĒSTULES ✉✉✉✉

VAJADZĪGA LĪDZSVAROTA EKONOMIJA

Izlasot Jāņa Kučinska pamatīgo rakstu MLB Z aprīļa numurā - "Kokapstrādei jāklūst par Latvijas tautsaimniecības lokomotīvi", radās daudz labāks priekšstats par to, ar kādām problēmām, nezināšanām, trūkumiem, ierobežojumiem un arī nemākulību darbojas Latvijas kokrūpniecība. Autors pamatīgi analizē šo situāciju un rosina dažādas iespējas un uzlabojumus, aicina tālākai domu izmaiņai.

Ņemot palīgā (Peter F. Drucker) atziņas no viņa grāmatas "Managing In Turbulent Times", vadoties sarežģītajos apstākļos, konstatēju 2 galvenās Latvijas problēmas: Mazāk attīstītās un vispār pēc komunisma valstīs, galvenā problēma ir ekonomiski, sociāli un politiski atrast šo zemju iedzīvotājiem darbu un piemērotu iztiku. Otrkārt, ar izglītošanos, informācijas apguvi par pasauli, apstākļiem un dzīves iespējām jaunā paaudze nebūs apmierināta ar veco pastāvošo iekārtu, bet centīsies sasniegt to, ko viņiem rāda un sola, arī ārzemēs. Vecie - pensionāri tikmēr sagaida iztiku - piešķirumu no valsts. Šis ir realitātes.

Ja šie 2 socio-politiski-ekonomiskie apstākļi netiks pareizi risināti ar vajadzīgām valsts struktūrām, politiku un uzņēmēju gudrību, nevarēs attīstīties arī valsts ekonomija, augt nacionālais kopprodukts, un iedzīvotāji nevarēs sevi uzturēt, nemaz nelolojot cerības uz labāku nākotni caur lielāku pirktpēju. Jaunākās ziņas vēsti, ka 68 % Latvijā

dzīvo zem iztikas limeņa. Latvijā un līdzīgās zemēs trūkst tehnoloģijas, ieguldījuma kapitāla (investīcijas), spējīgu, attīstītu uzņēmumu vadību un struktūru un metožu, kā eksportēt ražojumus. Lai šo situāciju uzlabotu - arī Latvija atrodas atkarībā no attīstītās pasaules - tās tehnoloģijas, naudas, speciālistiem, tirgus iespējām un pirkspējām. Tāpēc Latvijā jāievieš un jāuzsāk Druknera ierosinājums: "Produkcijas un ražošanas līdzdališana". Vai pašreizējās investīcijas darbojas uz šāda principa, to grūti spriest no autora iztirzājuma. Liekas, ka nē.

Ar augšminēto metodi arī Latvijas zemes bagātības (meži), ieskaitot lēto, vai kvalificēto darba spēku, tiktu apvienotas ar augšminēto attīstīto zemju palīgīdzekļiem. Ir jāstrādā ar gudru politiku. Jārada pareizi apstākļi sadarbībai caur labiem likumiem, stabilitāti un drošību valstī. Tieši šeit Latvijā ir lielas problēmas. Šāds modelis caur nevienlīdzību var novest pie zināma "koloniālisma", kā līdzīgi sākuma gados amerikāņu firmas izmantoja Kanadas mežus un izrakteņus. No šāda likteņa Latvija jāizsargājas.

Tāpēc svarīgi Latvijā izveidot "līdzsvarotu ekonomiju" (uzsver J. Kučinskis), nevis tikai mežu izciršanu. Līdz 1971. g. un, varbūt, pat vēlāk padomju zemēs bija svešs produktivitātes jēdziens, jo tā neviens nestrādāja, nedz arī to sagaidīja. Dzinās gan pēc peļņas un to panāca, kā mēs zinām, dažādi. Drukners citā grāmatā uzsver, ka kokmateriāls un citas dabas bagātības ir jāapstrādā vairākas reizes uz daudziem un dažādiem produktiem, tā radot vairākas nozares, darba iespējas un veicinot lielāku nodarbināto skaitu. Būtu lietderīgi apsveikams arī Latvijas mežapstrādes monopols. Tas nākotnē nestu valstī līdzekļus, kur mazie uzņēmumi vēl nespēj pienācīgi konkurēt, nedz nest peļņu un nodevas valstij. Diemžēl, līdz šim Latvijas valdība nav pierādījusi, ka prot sekmīgi saimniekot - tikai lēti iztirgot.

Kamēr Latvijā pastāvēs lētāks darba spēks nekā citur, valsts vadītājiem un uzņēmējiem jāizmanto šī priekšrocība, lai attīstītu vairāk uzņēmumu, veicinot vairāk darba vietu un rūpējoties par tautas iekļaušanu produktīvā ražošanā un nacionālā produkta sasniegšanā. Līdz ar to valstī mazināsies 80% limeņa nabadzība, uzplauks cilvēku pirktspēja un radīsies nākotnē vajadzīgais iekšzemes tirgus, kā arī nākotnes ieguldītāji no pašiem līdziedzīvotājiem.

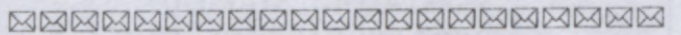
Pie šī temata jānovērš nepareizais priekšstats, ka Latvijas viesi mūs dēvē par kapitālistiem. Agrāk priekš tiem strādāju, bet pienācīgi tiku atalgots. Latvijā, turpretim, liberālais kapitālisms rada 20% bagāto, bet 80% nabadzīgo. Trūkst taisnīgas strādāšanas un peļņas sadale! Kanadas lielākā banka, pensiju fondi un daudzi citi uzņēmumi daļēji pieder pašiem strādniekiem. Arī tautai dzimtenē jāklūst par līdzīpašniekiem valsts veidošanā, ražošanā un līdzekļu izmantošanā. Tas prasīs lielu darbu un pienākumus. Ja tas notiks, atrisināsies abas sākumā uzdotās problēmas un dzīves realitāte Latvijā uzlabosies.

Diemžēl, līdzšinējie valsts izpārdotāji, izmantotāji, kamēr pie varas, neko labāku Latvijai nedos. Līdz šim tautas labklājība vairāk tika novirzīta uz pašlabumu. Mežsaimniecība ar islaicīgiem risinājumiem, liekas, nedos ne ātru sociālo, nedz ekonomisko atjaunotni. Paldies autoram par šī nozīmīgā temata izskaidrošanu.

Nobeigumā, jāiebilst autoram pret Zviedrijas atom-elektrisko spēkstaciju modeli. Nabaga Latvijai tas nav pa spēkam. Latvijā vajadzētu vairāk piegriezt vēribas modernākām, jaudīgām apsildīšanas krāsnīm, kuņas Latvijā popularizē arī Montrealas latviešu akciju sabiedrība "Bebrī".

Latvijas valdībai un uzņēmumu vadītājiem ieteicu iepazīties ar Druknera 20 grāmatām. Tās ir tulkotas daudzās svešvalodās. □

Modris Zandbergs, Sarnijā, Kanadā

MESĻA

I Mīlestība

Teic, kur tā brīnišķīgā mītne,
Kur dievišķīgā jūta dzimst?
Par kādām tacīpām un ceļiem
Tās gaita ločot nenorimst?

Lai kur tā ir, no kā ar' ceļas:
Vien cilvēci grib stiprināt,
Pat - mātes klēpi iedēstīta,
Tā, dzimstot - ļaudīm stāvēs klāt!...
Aizvien ies, darbosies un cinīs,
Ies - sevi gaiši liecināt!

Kā dzīves ausmā, arī rietā
Steigs ļaudis - drosmi mudināt,
Tad - laimīgas kļūs visu sirdis,
Un dzīves gaitām spēkus dos!...

II Ticības spēks

Jā, mīlestība nāk no augstēm.
Šo svētumu ir devis Dievs.
Caur Kristu mums to atvēlējis,
Lai pasauli Viņš pestītu...

Par maz vēl saprotam un zinām.
Pat mūsu prātam neapjaust:
Mēs varam tikai lūgt, lai spētu -
Bez pārdoma Tam līdzī stāt!

Un ticēt, padevīgi ticēt,
Uz augšu savas acis vērst.
Pats Kristus to mums bija teicis,
Ka ticība spēj kalnus gāzt...

III Gara gaisma

Jel tici - austākam par visu,
Šim spēkam - mūžu mūžīgam.

No kalna, - kalna smailēs kāpsi
Līdz samanīsi gaisotni,
Kur neapjaustā gara telpā
Stāv VIENS, kam dievišķības spēks -
... Ej, saklausī un žilbā skati -
Ak, debess, tas ir MESĻA!...
... Un prāti mulst, - šis spalgaiss spožums
Tev - gara gaismu dvēslē lej. -
Līdz galam - neizpratis - jaudī:
Aiz zemes prāta ir kāds spēks -
Sirds prātam - dves'lei novēlēts...

Vita Ziverts

=====

Mārtiņš Štauers

PAVASARĪ

Tu atlido pie manis
Kā pienenes pūka,
Uzskati un sveicini
Kā citu, kas līdzīga tev.
Mēs tiekamies,
Dejojam gaisīgu tango
Un iekrītam
Saules sasildītajā zemē,
Kur izaug
Pienenes zeltītiem ziediem,
Kas palaiž gaisā
Daudz jaunu,
Baltu un vieglu pūku
Vējam un saulei,
Pasaulei -
Par prieku!...

1997. gada 20. aprīlī

MEMORIAL SERVICE 1997

On June 14, 1997 The Montreal Branch of The Baltic Federation in Canada held its Memorial Service at St. John's Estonian Ev.-Lutheran Church, 4345 Marcil Ave., in remembrance of the people deported to Siberia by the Soviets from the Baltic states - Estonia, Latvia and Lithuania in the first mass deportation on June 14, 1941 and subsequent mass deportations, after the end of World War II. It was a solemn event after an absence of several years.

In a ceremonial entrance, the clergy - Fr. K. Ambrašas, S. J., Rev. Rasma Caune and Rev. Heino Laaneots - entered the church carrying 3 large lit candles which were placed at the altar. Each of them said a short prayer in their own tongue. In each segment this was preceded by musical interludes. Our Lady of Dawn Lithuanian Roman Catholic Parish Choir presented 4 Lithuanian songs by 4 different Lithuanian Composers. It was led by Antanas Mickus and accompanied by Lavrenti Bjitcharadze. Organist Karl Johannes Raudsepp presented several selections and violinist Andris Gutmanis did the same. All performances fitted the sombre memorial and lifted the spirits. The benediction was given by rev. R. Caune. The opening remarks were given by Mr. Bruno Innus, chairman of the Council of Latvian Organizations in Montreal:

Today is June 14th, 1997, and we are here to commemorate the time, 56 years ago, when first mass deportations of citizens of the 3 Baltic states to Siberian concentration camps, took place.

In the middle of the night from June 13th to June 14th, families were woken from their sleep by loud pounding of their doors. When the doors were opened, platoons of NKVD units stormed in. People were given only minutes to throw some belongings together, and were forcibly taken from their homes, to face an unknown fate. The anxiety and the fear of the people that night cannot truly be imagined by anyone who did not experience it.

In this way, the infamous, dreaded NKVD units of the Interior Ministry, using names on pre-determined lists, rounded up tens of thousands of our people, both whole families and individuals, regardless of their age and physical condition. These people were brutally removed from their homes, and deported in boxcars to communist dominated Russian concentration camps throughout the Siberian tundra.

There was no mercy from the NKVD units during their onslaught. Families were separated. Children of all ages were removed from their parents. Wives were separated from husbands. Whoever couldn't survive the journey was left to die; whoever resisted was shot without question asked.

The journey east covered thousands of miles. It took weeks, in overcrowded boxcars with no facilities, no sanitation - the toilet was a hole in the floor - with barely enough food and water to stay alive. Many did not survive.

Those who reached their destination found conditions in the camps not much different. I've read the memoirs of some of these survivors, and I've been amazed by how anyone could survive such appalling and inhuman conditions. Over and over, such stories show us the endurance of the human spirit, in the face of overwhelming hardships. That was all possible only with the help of faith in God.

About 120,000 citizens were deported from the 3 Baltic states that year; many of our best and bravest

citizens. That figure does not include the thousands who were murdered in the prison camps, or in NKVD interrogation chambers, nor the military officers who were massacred throughout the countryside in cold blood.

One could ask, why does a nation as powerful as Russia, with all its vast territory and endless resources, have the need to invade and occupy small countries as ours, and destroy them. We know today that there was an agreement between the two dominating dictators of Europe, Hitler and Stalin. That agreement allowed the Russians to occupy the 3 Baltic states unopposed. The occupation in June 1940 was the beginning of Stalin's intentions to destroy the Baltic states once and for all, and to russify our land. Today they call it - ethnic cleansing. The Second World War interrupted Stalin's deportations.

After the war, when we hoped that our countries independence would be restored to us again, the Yalta agreement, between the world's great powers, decided differently. This unjust agreement ceded our lands to the Russians, to Stalin again. In other words, he received free hand again to continue uninterrupted, and to carry out the same atrocities against the Baltic people as before. As a result of that, many more people perished in new deportations. They died mercilessly under the new Russian occupation. During those years of occupation, until our countries regained our freedom again in 1991, we lost approximately 350,000 of our citizens, who would have been vital today in rebuilding our nations. The effects of this past occupation are still felt in our countries today. Russia tries to force us into agreements which would relinquish to them our land, which they once occupied. Our governments are afraid to remove monuments installed during their occupation and there are many more examples which constantly remind us of the past sufferings.

Therefore it is our duty today not to forget the past. We must remind ourselves, and the people at home, and the rest of the free world, of the truth of what the Baltic states endured under the Russian occupation. Today, we are here to commemorate the thousands of innocent people who suffered and died under Russian occupation, who were deported or murdered and perished in Siberian slave labour camps.

Let us pray. Let's ask the Lord to save our nations from any future occupation, and from future suffering under any occupying forces. Let's pray, and honor with a moment's silence, our national heroes who suffered and died in vain. Let us remember all those who died for their patriotism, and pray that future generations can live in peace, and our countries regain the dignity and prosperity we remember they had in the past. Let us pay tribute, and remember, with a moment of silence.

+++++

On June 6, 1997 columnist Joe Fiorito in an article about Prof. Jacov Gelfandbein, published in The Gazette, had the following sentence in one of the paragraphs: "... He moved here a couple of years ago, when the Latvian government branded him an enemy of people, by which you may infer that the Professor fought against Hitler's Latvian divisions during World War II and that he is a Jew."

To that statement Dagnija Innus responded by the following letter to him:

Dear Mr. Fiorito,

Et tu, Joe. It's only one sentence, in a column about something else entirely, but to any Latvian reading Fri-

day's column about Jacov Galfandbein, it's the one sentence they'll remember like fingernails on a blackboard.

It's become accepted folk wisdom, as far as the media is concerned lately, to equate Latvians with Nazis. It's hard to know what to do with something like this. This is one of those things where the moment you protest your innocence, it seems to confirm your guilt. It's like someone accusing you of being insane. The more vigorously you protest, the more that person thinks, "See? I was right".

So you think, never mind, I'll let it slide. It will go away. But what happens is that after an accumulation of throw-away lines like yours, the public thinks they know something. Latvians are Nazis. Fact. That's that. End of story.

For my own peace of mind, I just can't keep letting it slide.

During the War, Latvia was the rope being tugged by the Germans at one end and the Russians on the other. Before the war, it was an independent country. Then the Russians invaded and the Germans invaded and the Russians invaded again. Each one imposed on Latvians its own brand of persecutions and its own special insanity. Your column infers that Professor Gelfandbein fought Hitler and Latvians loved Hitler. This simply is not true.

This is what happened in Latvia before the Germans came:

The Russians invaded first. They occupied Latvia in 1940 and 41. In the first year, 16,000 Latvians were arrested, deported and killed. Then on June 14, 1941, the Soviets rounded up another 15,000 men, women and children, put them into cattle cars, and sent them off to Siberia, to slave labour camps.

Others never got that far. They were shot. My grandmother worked in a hospital overlooking a spot where the corpses were piled into trucks and taken off for mass burial. She would have been shot if she had been caught looking.

This was the Year of Terror. Latvia is a small country. In that year, not a single family escaped untouched by the Soviet Terror.

Latvians fled to the woods and set up Guerilla groups. Then the Germans invaded.

At first, people were overjoyed. The Russians were being routed. Latvians greeted advancing German troops with flowers (a fact that is often quoted to prove Latvians were Nazi sympathizers).

But in no time at all, reality set in. Germans were more of the same, just another flavour. Latvians were deported to concentration camps in Poland and Germany. Concentration camps were set up on Latvian soil.

However, one goal Latvians did share with the Germans was keeping the Russians out of the country. It was not a moral alliance for Latvians, but a choice between hells. In 1943, Hitler formed the Latvian Legion to fight the Soviets. Remembering the wholesale devastation of the Soviet occupation, Latvians believed keeping Soviets out was the only way Latvia could survive. Did they fight the Russians. Damn it, yes. But they lost and paid for it. When the Soviets re-assumed power, deportations and the Russification of Latvia became a fact of life.

I don't know Professor Galfandbein's personal history. But given what I do know, is it possible his troubles with the Latvian government stemmed less from the fact that he fought Hitler and more because he was allied to the Soviets? If so, the record should be put straight. Latvia is not a comic strip baddy. It's a country filled with citizens who have experienced enormous suffering.

I'm not condoning the charges against Professor Gelfandbein or whitewashing the Latvian government. Since independence, the government has been flying by the seat of the pants. The Soviets didn't put how to run a country on the school curriculum.

If Professor Gelfandbein has personally suffered because of a knee-jerk backlash against anything to do with Russians or Communism, it still remains an injustice. The trouble with labelling any group of people is they then become less than human. Labels become things in themselves. The people labelled become things, invisible as people. This is not something we should accept without protest. No Professor Gelfandbein. And not Latvians.

On June 14, there's going to be a memorial service held to commemorate the Latvian genocide instituted by the Soviets in Latvia. I've been asked to attend and write a letter about it to The Gazette.

I'm not looking forward to this. My own view is that the harping on 'my genocide vs your genocide' and 'hey, don't forget MY genocide too' has little to offer the world in terms of building bridges or working positively towards change. The well-worn argument is that keeping this in the public eye means people won't forget and future genocides will be averted. My feeling is that genocide will exist as long as people do, and that focusing on historical genocide takes away energy from combating genocides taking place around the world right this second.

But it's a matter of parochial pride for every affected nation to take steps 'lest we forget'. I must do my bit, and say: hey, we had a genocide too. And every time Latvia is allied in the press to the perpetrators of one of the greatest genocides unleashed on mankind, Latvians feel their own is almost cheered. No point dwelling on the past? Perhaps. But when dwelling, please step carefully.

All else aside, I do enjoy your column.

Yours sincerely,

Dagnija Innus

P. S. I thought I could write this without mentioning war criminals. But I can't. Because the omission is louder than inclusion. And because this is how the media perception equating Latvians with Nazis first arose.

I don't know the Latvians accused in the press, and I don't know if they're guilty of war crimes or not. But still, I know that Latvians as a whole were not Nazi sympathizers, and that in every country the Germans occupied, they found people willing to work for them or forced people to work for them.

Canada is full of Latvian immigrants who are here because they fled a terror as real as that the Jewish immigrants fled. To infer they are all closet Nazis... never mind, I've done that. You get the picture. □

SKOLĒNU APMEKLĒJUMI MŪZEJĀ IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS IETVAROS
no 1996. gada 1. septembra līdz 1997. gada 9. jūnijam

Datums	Skola	Skolēnu skaits	Klase	OM izmaksātā ceļa nauda (Ls)*	Ceļa naudas ziedotājs
18.09.96.	Vaidavas pamatskola	32	5.,6.	0	
24.09.96.	Kultūras skola	20	1. kurss	0	
08.10.96.	Meņģeles pamatskola	20	8.9	48,00	ASV Daugavas Vanadzēs
08.10.96.	Jaunānās pamatskola	20	9	90,00	ASV Daugavas Vanadzēs
08.10.96.	13. arodividusskola	20		0	
09.10.96.	Alsungas vidusskola	25	10	80,00	ASV Daugavas Vanadzēs
11.10.96.	Turlavas pamatskola	31		76,00	ASV Daugavas Vanadzēs
17.10.96.	Āgenskalna ģimnāzija	25		0	
21.10.96.	Latvijas Mākslas akadēmija	15		0	
22.10.96.	Salaspils 1. vidusskola	12	4	0	
23.10.96.	Vilķenes pamatskola	20		44,80	Daugavas Vanagu Britu Kolumbijas nodaļa
23.10.96.	Gramzdas pamatskola	30		80,00	Daugavas Vanagu Britu Kolumbijas nodaļa
24.10.96.	Rucavas vidusskola	38		120,00	Daugavas Vanagu Britu Kolumbijas nodaļa
24.10.96.	Suntažu vidusskola	30		0	
25.10.96.	Jaunpiebalgas vidusskola	50	8	60,00	Daugavas Vanagu Britu Kolumbijas nodaļa
30.10.96.	Vecļaienes pamatskola	20		80,00	Daugavas Vanagu Britu Kolumbijas nodaļa
31.10.96.	Āgenskalna koledža	15		0	
31.10.96.	Mazsalacas vidusskola	25		0	
03.11.96.	Rojas vidusskola	30	10	0	
05.11.96.	Rīgas pašņģskola	15		0	
06.11.96.	Krāslavas ģimnāzija	23	11	112,00	ASV Daugavas Vanadzēs
06.11.96.	Rīgas 44. vidusskola	20		0	
07.11.96.	Sabīles vidusskola	20		44,20	Daugavas Vanagu Britu Kolumbijas nodaļa
07.11.96.	Āgenskalna koledža	20		0	
11.11.96.	Bērzaunes pamatskola	40		70,00	Kīvlandes Daugavas Vanadzēs
12.11.96.	Jūrmalas kulinārijas skolas	20	3	0	
13.11.96.	Rudzātu vidusskola	40	6-12	75,00	Kīvlandes Daugavas Vanadzēs
13.11.96.	Dobeles ģimnāzija	17	11	0	
15.11.96.	Rīgas 3. speciālā skola	15	3.8.9.	0	
16.11.96.	Dignājas pamatskola	20	5-9	50,00	Kīvlandes Daugavas Vanadzēs
19.11.96.	Gardenes vidusskola	30		0	
20.11.96.	Aviācijas universitāte	20		0	
20.11.96.	Auces vidusskola	32	12	0	
20.11.96.	Rīgas 3. vidusskola	20		0	
21.11.96.	Bauskas 1. vidusskola	30		0	
21.11.96.	Rīgas 3. vidusskola	23		0	
26.11.96.	Tehniskā koledža	20		0	
29.11.96.	Lielauces pamatskola	26		0	
29.11.96.	Sabīles vidusskola	20		0	
05.12.96.	Taurenes pamatskola	40	7-9	49,40	ASV Daugavas Vanadzēs
08.04.97.	Jaunpils vidusskola	40	6-12	0	
14.04.97.	Ulbrokas vidusskola	7	9	0	
5.05.97.	Krustpils vidusskola	12	5	0	
13.05.97.	Rīgas 1. ģimnāzija	11	10	0	
22.05.97.	Zemgales vidusskola	16	5	0	
28.05.97.	Druvienas pamatskola	9	5	0	
30.05.97.	Bauskas 1. vidusskola	19	12	0	
09.06.97.	Rīgas 85. vidusskola	4	12	0	
	Kopā	1107		1079,40	

Ar ceļa naudu atbalstītās grupas kopā: 15
Tajās: 437 skolēni
No atbalstītajām grupām:
Vidēji vienas grupas ceļa izdevumi ir Ls 72,00
Vidēji viena skolēna ceļa izdevumi ir Ls 2,50

* Ceļa naudu skolām sedz ne vairāk kā Ls 0,20 par 1 kilometru

Otrās otrdienas bunkurā

Sākot ar 1997. g. maiju, katru otro otrdienu, plkst. 17:00, IP telpās notiek vispārīzglītojošu referātu sērija par temām, kas saistās ar Latvijas okupāciju un pašu mūzeju. Pirmo referātu 13. maijā 1997. gadā mūzejam sagatavoto vēsturisko posmu (1964.-1982.) sniedza mūzeja vēsturnieks Richards Pētersons. 10. jūnijā mūzeja kino, foto un video konsultants Andrejs Feldmanis rādīja drāmatiskus izviljumus no laikmeta liecinieku mutvārdu liecībām, kas mūzeja uzdevumā uzņemtas Latvijā un Anglijā. 8. jūlija mūzeja dokumentācijas nodaļas vadītāja Brigita Radziņa iepazīstināja ar jaunieguvumiem mūzeja fondos. Otrās otrdienas turpināsies mūzeja bunkurā ik mēnesi.

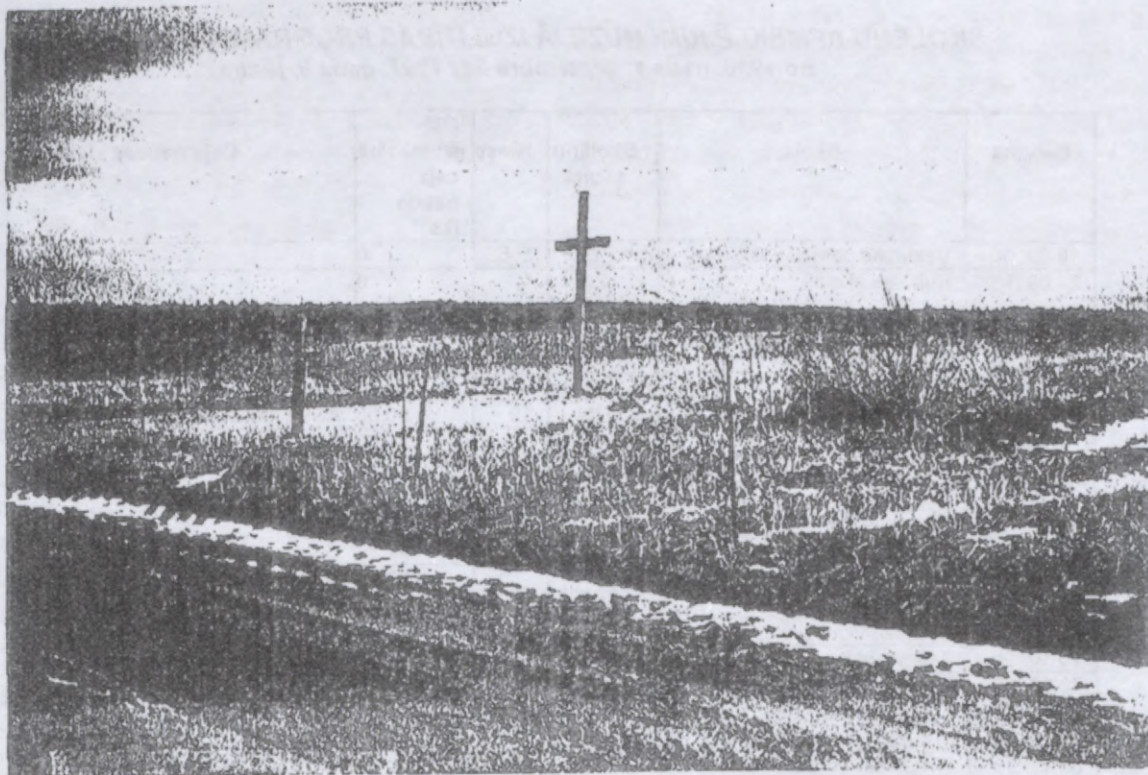
IP darbinieki: Dagnija Staško, Ieva Zālāne, Valters Nollendorfs, Ligita Straube.

Okupācijas laika dokumentācija citos mūzejos

Daudzos citos Latvijas mūzejos atrodamas liecības par okupācijas laiku un tā sekām. Te it sevišķi jāmin novadu un skolu mūzeji, kuŗu darbs reizēm paliek nepamanīts, bet kas tomēr svarīgs, lai apzinātu pēc iespējas visu, kas notika nevien valsts mērogā, bet arī Latvijas lauku pilsētās, pagastos un ciemos.

Rudeni Okupācijas Mūzejs rīkos mūzeju pārstāvju semināru, lai pārrunātu okupācijas laika dokumentāciju, mūzeju un skolu sadarbību un iespējas sagatavot informatīvu datu bāzi, kas palīdzētu atrast vietas, kur atrodamas liecības par okupācijas laiku.

Latvijas 50 gadu okupācijas mūzeja Izglītības programma, Strēlnieku laukums 1, Rīga, LV-1050, Latvija.

PAGASTS, KAS PAZUDA NO ZEMES VIRSAS...

Pirms piecdesmit gadiem šai vietā lielos kokos slēpjas Riteļu kapsēta, Zvārdes pagasta centrā. Tad piecdesmitajos gados padomju armija pārņēma zemi poligonam. No pagasta izvietoja iedzīvotājus, pats pagasts nozuda no kartēm, bet kapsētu sāka bombardēt militārās lidmašīnas. Šodien kapsēta ir klajš lauks ar retiem kapakmeņu fragmentiem un bumbu krāteriem kapu vietā. Plašā apkārtnē vēl ilgi slēpsies neeksplodējušas bumbas, un vēl paies ilgs laiks, līdz atmatā aizlaistie lauki atkal kļūs par tūrumiem.

Izglītības programma cer nākamajā gadā sagatavot sevišķu skati ar mācību materiāliem par to, kas notika ar Zvārdes pagastu padomju okupācijas laikā. Pēc izstādišanas mūzejā, skate ceļos uz attālākām skolām, bet skates materiāli, kuŗu savākšanā piedalīsies atjaunotā Zvārdes pagasta ļaudis, pašās beigās veidos pamatu novada mūzeja uzsākšanai Zvārdē.

Ar nosaukumu "Izpostītā zeme" Latviešu Fondam iesniegts projekts šīs ieceres īstenošanai. Aicinām LF biedrus atbalstīt šo projektu. Mūzejs labprāt pieņems arī mērķziedojumus, it sevišķi ceļojošās skates un mācību materiālu sagatavošanai.

10. VISPĀRĒJIE LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKI ASV.

ZIŅAS PAR SVĒTKU SARĪKOJUMIEM

Atklāšanas sarīkojumā runās agrāko Klivlandes dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēdis Kārlis Avens. Svētkus ar lūgšanu atklās arch. E. E. Rozītis. Personīgus sveicienus dos vēstnieks O. Kalniņš un lielo latviešu organizāciju pārstāvji. Koncerta daļu veido diriģents R. Zuika un to izpildīs apvienots vīru koris.

Jauniešu izlases koncerts notiks piektdien, 26. jūlijā, plkst. 15:00, Unitarian Church, 20401 Hilliard Blvd., Rocky River. Ieeja pret ziedojumiem. Informācija - Laura Padega Zāmura, tel. vai fakss 516-628-1465.

Garīgais koncerts piektdienas vakarā būs sevišķi pievilcīgs. Programmas sākuma daļā paredzētas 6 iemīļotās koŗa dziesmas, starp tām L. Garutas Mūsu Tēvs un V. Čiemīņa Ticība. Vidus daļā Guntas Plostnieces vadībā filadelfiešu ansamblis atskaņos Pēterā Aldiņa un

Pēterā Vaska kompozīcijas. Noslēgumā V. Baštika Pateicības kantāte korim un solistiem ar ērģeļu pavadījumu. Solisti - soprāns Aija Jirgensone, bass-baritons Andrejs Martens; ērģelnieks Dāvids Šmits no Kanadas.

Čikāgas Piecīšu koncertam piektdienas vakarā, plkst. 21:00, Šeratona viesnīcas zālē, būs liela piekrišana, bet biļetes vēl var dabūt.

Kameramūzikas koncerts citos svētkos ir dēvēts par izlases vai jaundarbu koncertu. To izpildīs mūsu vislabākie mākslinieki: vijolniece Rasma Lielmane, piānists Arturs Ozoliņš, mecosoprāns Antra Bigača, flautiste Ilze Urbāne. Lielmane un Ozoliņš ir visiem pazīstami, viņi ir piedalījušies daudzos latviešu dziesmu svētkos un koncertos. Bigača un Urbāne lielākai daļai vēl svešas. Tāpēc daži vārdi par viņām:

Antra Bigača ir soliste Latvijas Nacionālā Operā. Viņa ir dziedājusi: Kerubino Mocarta Figaro kāzās, Karmenu Bizē Karmenā, Fenenu Verdi Nabuko. Viņa piedalījusies neskaitāmos vokāli instrumentālos atskaņojumos ar Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri, Lietuvas Valsts simfonisko orķestri u. c. Sniegusi daudz solo koncertu un 1993. g. viesojās koncertturnejā latviešu centros ASV.

Flautiste **Ilze Urbāne** pašlaik beidz magistratūras studijas Džuljarda skolā, Ņujorkā. Pagājušo vasaru mācījusies pie slavenā Džemsa Galveja (James Galway). Ilze koncertējusi Igaunijā, Lietuvā, Čehijā, Somijā, Japānā, Vācijā un Amerikā; uzstājusies kā soliste kopā ar Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri, Latvijas Filharmonijas kamerorķestri u. c. Pa studiju laiku Ņujorkā, Ilze daudzreiz koncertējusi turienes latviešu sarīkojumos un baznīcās.

Kopkoŗu koncerts pulcina visvairāk dziedātāju un svētku viesu. Pirms koncerta būs **gājiens telpā** - pa lielās auditorijas vidu. Aicinām klausītājus ieņemt vietas zālē pirms gājiena, lai varētu sākt koncertu tūlīt kā dziedātāji būs nostājušies uz skatuves. Kopkoŗu koncerta solo daļas dziedās mecosoprāns **Antra Bigača** un bass-baritons **Andrejs Martens**. Programmā tradicionālās dziesmas, kā J. Vītola Gaismas pils, E. Dārziņa Mēness starus stīgo un A. Jurjāna Tēvijai, arī jauno - Lolitas Ritmanes Daugavas krastā un I. Arnes Turiet savu zemi ciet. Pēc ilgiem gadiem atkal dzirdēsim **Br. Skultes kantāti Dziesmu vairogs**, kuŗu pirmo reizi atskaņoja Klivlandē, 3. Vispārējos latviešu dziesmu svētkos ASV, 1963. gadā.

Tēlotāju un lietiskās mākslas izstādes būs Šerona viesnīcā. Pirmo reizi latviešu dziesmu svētkos ASV mākslas izstādē piedalīsies arī mākslinieki no Latvijas. Bez šīm divām - gleznotāju un daiļamatnieku darbu izstādēm, Marriota viesnīcas telpās būs vēl trešā - gleznotāja **Jāņa Tidemaņa** izstāde. Šīnī izstādē, kas veltīta mākslinieka simtgadei, pirmo reizi būs sakopotas viņa gleznas no privātām kolekcijām.

Tautas deju lieluzvedumā piedalīsies arī igauņu un lietuviešu tautas deju kopa **Grandis**. Viena no uzvedumā paredzētajām dejām ir veltīta Abrenei, par kuņas likteni tagad skumstam. Šīs dejas pamatā choreografe Iveta Ašone izvēlējusies krusta zīmi - sarga, glābēja, svētības simbolu. Tās mūzika ir sena letgaļu tautas dziesmas melodija.

Brigaderes "Sprīdiša" izrāde svētdien, plkst. 11:30, pēc oikumēniskā dievkalpojuma, apvienotās latviešu ev. lut. draudzes namā, 1385 Andrews Ave, Lakewood. To uzvedīs Toronto Latviešu Biedrības sestdienas skolas skolnieki, Silvijas Campbell un Valdas Bērziņas vadībā. Dekoratori - Ita un Visvaldis Ozoli. Par šo uzvedumu Draudzīgā aicinājuma atcerē Toronto M. Olainietis raksta: "Izrāde skatītājus saistīja ar latviešu gara burvestību... latviešu bērni, svešatnē dzimuši un auguši jau otrajā paaudzē, parādīja Sprīdīti gara milža lielumā..."

Mūzikālais teātris "Laimes reibonī" - piektdienas pēcpusdienā un svētdien pēc kopkoņu koncerta. Šis komp. Andreja Jansona septītais pienesums latviešu mūzikālā teātra krājumam, ir radīts tieši šiem dziesmu svētkiem. Tajā skanēs orķestra mūzika, solo un ansambļu dziesmas un tām cauri visies sprigani danči.

Svētdienas vakara sarīkojums - pagājušām un nākošām dziesmām - dos vēl vienu iespēju satīties ar senpazīstamiem un jau iepazītajiem draugiem. Saviesīgs vakars, kuņam patīkamu noskaņu dos **Juris Pučka** (no agrākā operetes teātra Rīgā), **Brigita Jerumane** un **Ivars Mičulis** no Kalifornijas, pie klavierēm klivlandietis **Dr. Vilnis Ciemiņš**. Spēlēs austrumpiekrastes **Latvju "folk" ansamblis**, kuņa sastāvā ir Laila Medne, Laris Kārklis, R. un I. Ramiņi, Vilnis Plostiņš un Vidvuds Mednis. Šis vakars domāts pārdomām par dzirdēto un redzēto un kā gatavošanās sākums dziesmu svētkiem Latvijā 1998. gada vasarā.

"Man dziesmiņu nepietrūka - nav vēl viena izdziedāta, jau deviņas padomā."

Rīcības komiteja

NOTIKUMI MONTREALĀ

KOPĪGS SĒRU DIEVKALPOJUMS IGAUŅIEM UN LATVIEŠIEM

Ja kādreiz 14. jūnija atcere bija pabāla un vientuļa, tad šogad par to gan nevar teikt - trīs dažādās dienas un trīs dažādos sarīkojumos trīs Baltijas tautas atcerējās šo kopīgo sāpju un asaru dienu, kas notika pirms 56 gadiem viņu zemēs. Pēdējā atcere - 15. jūnijā, Sv. Jāņa igauņu baznīcā - bija izteikti garīga rakstura. Tajā piedalījās igauņi un latvieši, kopskaitā ap 100, kas noklausījās māc. R. Caunes liturģiju un dievkalpojuma rituālo daļu, kamēr igauņu draudzes māc. H. Laaneots teica labi pārdomātu sprediķi par tematu "A Matter of Hope", norādot, ka pirms 6 gadiem neviens nevarēja iedomāties, ka 3 mazās Baltijas valstis atgūs brīvību bez redzamas asins izliešanas, bet negaidot tas notika. Kaut gan ļaundaris esot vēl ļoti dzīvs un spējīgs, tas tomēr pats sevi iznīcināšot. Uz to jau rādot visas zīmes, jo velns pasauli neuzvarēšot, Dievs neļaušot savu

sūtību iznīcināt. Māc. H. Laanoets zīmīgi ar nožēlu norādīja, ka jau 3 gadi pagājuši, kopš pēdējā kopīgā dievkalpojuma ar lietuviešiem un tikai tagad mēs atkal esam nolēmuši tos turpināt.

Liturģijas programma bija sagatavota angļu valodā, tāpat garīgās dziesmas ar visiem pazīstamām melodijām. Dievkalpojuma beigās klātesošie savās valodā dziedāja savu valsts himnu. Baznīca bija dekorēta ar Kanadas, Kvebekas un Baltijas valstu, melnu lenšu apvilktiem puskārtiem karogiem, kas labi iezīmēja šo 3 tautu kopīgās sāpes un lielās asaras par iznīcinātajiem piederīgajiem un izpostītajām dzīvēm. Neskatoties uz to, ka šī atcere tika noturēta slēgtās elpās un četrās sienās, neparādot to ārējai pasaulei, tas tomēr bija labāk, kā nedarīt neko un ierakstot 14. jūnija notikumus aizmirstības lappusēs. Lidzīgi žīdu tautai, mēs 14. jūniju un tā iniciatorus un Baltijas valstu kangarus nekad nedrīkstam aizmirst. Tam jāpaliek par bridinājumu brīvai pasaulei, ka kaimiņš kaimiņam ne vienmēr ir tuvākais draugs un palīgs. Šī atcere ir jānes tālāk no paaudzes uz paaudzi. □

Skrastiņu Indulis

+++++

PENSIONĀROS

Pensionāru apvienība savā 12. jūnija saietā atzīmēja Aizvesto piemiņu. To atklājis, tās vadītājs V. Paegle plašāk pakavējās pie drūmajiem notikumiem (Tie plaši apskatīti citos šī numura rakstos. -Red.)

Lūgšanu teica māc. R. Caune. Pa divi dzejoļiem katrs lasīja V. Paegle un J. Metums.

Biedrzine pasniedza apsveikumu kartiņas Antonam Laizānam, Bernadetei Waldheimai, Uldim Lūsim, Mārtiņam Štauveram (70), Emilijai Glorijai Morisai, Austrai Bērziņai, Deklai Demidovskai, Ainaī Kabulei (75) Ilgai Porukai, Margrietai Frišmanei, Jānim Blusonovičam, Viesturam Hūnam un Indulim Skrastiņam, kuņam tieši šajā dienā palīka 75 gadi, kuņus ar īpašu sveicienu atcerējās arī DV Montreālas nodaļas pārstāvji. Vairāki jubilāri nebija klāt. Viņu vārdā kartiņas saņēma draugi vai paziņas.

Priekšnieks lasīja fragmentus no Latvijas armijas plkv. Skujiņa dēla Jāņa uzrakstītam atmiņām izsūtījumā. Montreālas latviešu organizāciju padomes un DV Montreālas nodaļas valdes priekšsēdis Br. Innus arī uzrunāja saietā dalībniekus, aicinot tos ar klusuma brīdi pieminēt itin visus okupācijas varas upurus.

Sekoja kārtējais azaid, par ko bija rūpējušās pensionāru dāmas. □

Skrastiņu Indulis

26. jūnija pēcpusdienā pensionāri svinēja Pēcjāņus ar sieru, pīrāgiem, alu un bagātīgu cienastu. Ligošana notika no lapiņām. To veicināja vairāki jauktā koņa "Atbalss" koristi un citi dziedātāji pie mikroфона. Vairākas ligotājas bija tautas tērpos. Dāmas šajā goda tērpā tagad tērpjas reti. Kā parasts, isu priekšneumu daļu veica pats priekšnieks V. Paegle, bet lūgšanu teica J. Metums. Ligotāji pavādīja gaišus mirkļus Latviešu centrā.

Vasaras mēnešos būs tikai pa vienam pensionāru apvienības saietam - 17. jūlijā un 14. augustā. Paredzēts izbraukums uz Tērveti, lai tur pulcētos kopā ar Otavas senioru kluba dalībniekiem. Tas vēl ir plānošanā. □ Š.

GARĢABALNIEKS K. ČAKS FRANČU LAIKRAKSTĀ

Šejienes laikrakstos par mums ziņas ir pavisam reti. Vēl retāk - franču. Sevišķu uzmanību laikraksta "Montreal Matin" 17. maija slejās izpelnījies mūsu aktīvais skrējējs

Konstantīns Čaks, ko intervējis izdevuma žurnālists Mišels Marsole. Viņš pastāsta, ka mūsu čaklais skrējējs šo sportu piekopj ik 2 vai 3 dienas, neskatoties uz saviem 69 gadiem. Skriešanu uzsācis vēlu - 50 gadu vecumā. Čaks šoreiz piedalījies Kvebekas valdības organizētajā "Veselības festivālā" (Le Festival de la Sante). Atzīmējams, ka viens no pēdējiem viņa veikumiem ir piedalīšanās 13 km skrējienā pāri jaunatvērtam Konfederācijas tiltam, kas savieno Prinča Edvarda salu ar Jaunbrunsvikas provinci. Še piedalījušies 3000 dalībnieki. Konstantīns distanci veicis 58 minūtēs. Hadsonā (Hudson) viņš 10 km distanci pieveicis 53 minūtēs. Uz pirmajām vietām viņš gan vairs necerot, bet esot gandarīts, ka esot priekšā daudziem, kas paliekot beigu galā vai skrējienu vispār nenobeidzot.

Tie, kas Konstantīnu pazīst labāk, zina stāstīt, ka neesot vērts mēģināt viņu pierunāt skriešanu pārtraukt, ka tā piederas jauniem, it sevišķi gaŗās distances un maratoni. Tad jau būtu vieglāk iemācīt zirgu runāt! "Skriešana man sagādā prieku un gaŗīgu atpūtu," saka mūsu gaŗgabaliņš skriešanā, "ja neskrienu, nejutos labi." Zīmīgi, ka viņš savā nodarbībā atradis jaunu ceļa biedri, bijušā Kanadas ministru prezidenta Mulronija skolas biedri, padomnieku un kādreiz augsta posteņa ieņēmēju. Viņš gan esot par 4 gadiem vecāks, tomēr abi atraduši kopēju sarunu valodu.

Ir teiciens, ka vecu zirgu, kas nevelk ratus, vairs nevarot izmācīt; un cits - vecu zirgu, kas visu savu mūžu tos vilcis, grūti nākoties apturēt. Liekas, ka otrai grupai varam pielidzināt mūsu pazīstamo, izpalīdzīgo un atsaucīgo sabiedrisko darbinieku Konstantīnu Čaku. Tēvs viņam kādreiz, jaunam un nebēdīgām, licis vairākas stundas uz ceļiem tupēt uz grīdas sabērtos zirpos. Tas bijis sods, labos un vecos laikos, lai izaudzinātu dēlus par labiem un dzīvei derīgiem cilvēkiem. Par šādu soda mēra uzlikšanu šodienas "cilvēcīgos" likumos pats soda devējs būtu savu vienīgo dēlu uz laiku zaudējis, vai arī tas būtu iebāzts "čokā" par bērnu spīdzināšanu. Kas īsti Konstantīnu Čaku izaudzinājis par tādu, kāds viņš ir šodien, grūti teikt, bet varbūt tomēr pavadītam laikam ar kailiem ceļiem izkaltušos zirpos ir kāda nozīme, jo tas viņam labi palicis prātā vēl šodien.

Dieva palīgu Konstantīnam nav ko vēlēt, jo viņš Tam tic daudz vairāk kā laba daļa no mums. Droši vien, šī ticība viņam palīdz katreiz sasniegt gaŗā ceļa galu. □

Skrastiņu Indulis

PATEICĪBA

Izsakām sirsnīgu paldies māc. Rasmai Caunei un ērģelniekam Andrejam Vitolam par

JURĀ KALĀČA

izvadīšanu pēdējā gaitā.

Mēs paturēsim skaistā atmiņā dziļi izjusto izvadīšanu. Pateicamies visiem radiem un draugiem par sirsnīgi izteikto līdzjūtību, patiesiem atvadu vārdiem un sniegto palīdzību.

Pateicamies Montrealas Latviešu Sabiedriskajam centram par atsaucību un palīdzību bēru mielasta sagatavošanā.

Sērās,

Mirdza (Otiņš) Kalacis
ar pieredzīgiem.

Ziņojiet redakcijai par izdevuma nesapņemšanu! Pēdējā laikā esam atkal saņēmuši atpakaļ vairākus

eksemplārus ar atzīmi, ka adresē minētais cilvēks tur vairs nedzīvo.

Sakarā ar to, ka nemitīgi pieaug izdošanas izdevumi, atkārtoti aicinām lasītājus nokārtot savas abonementu maksas. Ja neesat mums paziņojuši, ka nevēlaties izdevumu vairs saņemt, automātiski pieņemam, ka Jūs to vēlaties. Īpašu atgādinājumu izsūtīšana prasa laiku un darbu - abi mums trūkst, jo veicam izdošanu brīvprātīgi.

Vasaras mēnešos lūdzam līdzstrādniekus neka vēties ar rakstu iesūtīšanu. Tieši tajos mums ir nepieciešami katru nākamo numuru sagatavot pakāpeniski. Sevišķi gaidām ziņas no mūsu pašu Montrealas latviešu sabiedrības. Sarunājiet atreferētājus pirms sava saieta! Iesūtiet citas svarīgas vai arī sīkās ziņas. MLB Ziņotājs kalpo Montrealas latviešu saimei un arvien ir gatavs ziņot par tās sadzīves notikumiem. Diemžēl, redakcija nespēj visu to uzzināt bez Jūsu palīdzības.

Montrealas Latviešu Biedrība ir piedāvājusies sagatavot Montrealas latviešu sabiedrības 50 gadu grāmatu, veltītu MLB 50 pastāvēšanas gadu atcerei. Lai šo projektu varētu īstenot, materiāli vajadzīgi drīz un daudz. Lūdzu, nāciet talkā!

Redakcija

GODINA SAVU PRIEKŠNIEKU

15. jūnijā, svētdiena, Latviešu sabiedriskā centra telpās, Montrealas Latviešu Biedrība sarīkoja saviesīgu pēcpusdienu savam priekšniekam **Mārtiņam Štauveram**, lai nevien atzīmētu viņa 70 gadu dzimšanas dienu, bet arī viņa 25 gadu darbošanos MLB priekšnieka amatā un 50 gadu kalpošanu un devumu vispārējā latviešu sabiedrībā.

Šajā saulainajā pēcpusdienas sarīkojumā, kas notika centra Kamina zālē, pulcējās MLB valdes locekļi, citi sabiedriski darbinieki, tuvi draugi un M. Štauvera trīs meitas ar ģimenēm.

MLB priekšnieka vietnieks Roberts Klaiše teica ievada vārdus un Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudzes māc. Rasma Caune - galda lūgšanu. Visi sveica jubilāru ar šampānieša glāzes pacelšanu.

Sekoja montrealietes Intas Hūns skaistā sakārtojumā sagatavotā maltīte.

Pēc pusdienām Māra Štauvere nolasīja savam tēvam īpaši veltītu dzejoli. Vecākā meita, šī raksta rindu autore, nolasīja vienu no viņas tēva nesen sarakstītiem dzejoļiem - "Doma" un pieminēja, kā daudzas tēva agrākās domas un sapņi izauguši par konkrētiem kultūrāliem pasākumiem, kā, piemēram, Jaunatnes dziesmu svētki, mūzikas nometnes un pavisam nesen - LELBA Kristīgās namturības semināri, kuŗus M. Štauers šajā gadā vadījis draudzēs ASV un Kanadā, bet rudenī to darīs Latvijā, Latvijas Ev. Lut. Baznīcas aicināts.

Desmit gadus vecais mazdēls Aleksis Aperāns teica isu runu, un 13 gadu vecā mazmeita Anna Aperāne uz flautas atskaņoja mūzikālu sveicienu.

MLB kasiere un MLB Ziņotāja administrātore Anita Poriete-Bedard pasniedza M. Štauveram 25 sarkanu rožu bunti. Imants Steprāns minēja, ka spējot ar jubilāru runāt par visdažādākiem tematiem un ka arī pretēju uzskatu gadījumā saruna turpinātos iecietībā un izpratnē.

Uz pēcpusdienas beigām M. Štauvera ilggadīgais draugs Brunis Rubess aicināja viesus padomāt par un tad minēt jubilāra labākās īpašības, tā izraisīdams daudz jautrības, bet reizē arī nopietnas pārdomas, kuŗas Biruta Rubesa turpināja pārskatīt savā izjustajā runā.

MLB PRIEKŠNIEKA ZIŅOJUMS GADA SAPULCĒ

Tāpat kā Rubesu pāris, pianists Artūrs Ozoliņš bija mērojis ceļu no Toronto. Kā savu sveicienu jubilāram Ozoliņš izjusti atskaņoja Jāņa Medīņa gaišo VI dainu, tā iepriecinādams un aizkustinādams visus.

Noslēgumā M. Štauers pateicās visiem un atskatījās uz dažiem savas dzīves momentiem, īpaši pieminēja savu sievu Ilgu, kas viņam vienmēr stāvējusi klāt, tās lielo lomu, nolasot viņai veltītu dzejoli "Saruna", un atzinumu, ka cilvēka galvenais uzdevums dzīvē ir augt un radīt.

Viņš arī pasniedza pateicības kartes un ziedus čaklajiem MLB darbiniekiem Dagmārai Ziediņai, kas atstājusi Montrealu, un Margai un Uldim Lūšiem, kas to atstās jūlijā, lai dotos uz dzīvi Latvijā. Viņu devums Montrealas latviešu sabiedrībai izrādījies neizmērojams, atzina MLB priekšnieks. □

Dace Aperāne

• **Mārtiņš Štauers** dzimis 1927. gada 13. jūnijā, Kalna Kaibēnos, Vecpiebalgā, mežziņa Jāņa un Olgas Štaueru ģimenē, kurā vēl ir otrs dēls **Andrejs**, kas šobrīd dzīvo Sietlā, Vašingtonas pavalstī, ASV. Abi vecāki ir miruši.

1953. g. 31. janvārī salaulājās ar Ilgu Rozenbachu, kas mirst 1995. gada 19. oktobrī. Ģimenē 3 meitas - Dace, Ilze, Māra, kurām kopā ir 7 bērni, viņa mazbērni (4 mazmeitas un 3 mazdēli).

Sabiedriskā darba gaitas uzsācis 1947. gadā Memingenas latviešu nometnes vīru kori un Latviešu skautu vienībā. Aizvadītajos gados veicis ļoti daudz un dažādus sabiedriskus pienākumus un istenojis plašus pasākumus. Kopš 1972. gada Montrealas Latviešu Biedrības priekšnieks.

1996. gada rudenī kļūst Latvijas Triju Zvaigžņu ordeņa kavaleris.

Šobrīd ir Latvijas ev.-lut. baznīcas ārzemēs Virsvaldes loceklis, LNAK Kultūras nozares vadītājs, Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku padomes priekšsēdis un pilda vēl vairākus citus sabiedriskus pienākumus. Profesijas - pārtikas zinātnieks, sabiedrisks darbinieks un žurnālists.

Mārtiņš Štauers

SARUNA

- Mārci, vai mani dzirdi?
 - Ilga, mana sirds, dzirdi!
 - Dzīve ir mirklis, komēta,
 Es tāda nu pasaules telpā.
 - Neesmu to pamanījis,
 Bet jūtu, ka tā varētu būt.
 - Dzīvo, Mārci, dzīvo!
 Tev priekšā ceļš tāls,
 Un nedomā par pasaules telpu,
 Jo šobrīd uz zemes vēl esi.
 - Bet domāt man tīk -
 Domas man dzīves dienišķā maize,
 Kas garšo kā tevis micītās
 Rupjmaizes klaips!
 Tu prati to cept,
 Bet es to domās laužu.
 - Domāt tu drīkstī,
 Bet neaizsapņojies tālu.
 Dzīve ir sapnis un nāv.
 Tev to būs izjust,
 Lai brīvs būtu tavš gars.
 - Mans gars lidinās tālē,
 Bet reizēm nokrīt uz zemes,
 Krit ar kritienu spalgu, lai atkal celtos,
 Un lidotu neatkarīgi pasaules telpā,
 Kur esi tu,
 Mūsu Dieva valstībā plašā.

1997. gada 18. februārī, Menlo Parkā, Kalifornijā

1996./7. darbības gadā miruši 5 biedri: Janis Hūns, Richards Tūters, Leonīds V. Jansons, goda biedrs Ludvigs Kalniņš un Alida Kraule. Tos pieminam ar cieņu. Aizceļojuši 3, iestājušies 5; biedru skaits sarucis pa 3 (no 91 uz 88). Priecājamies par katru, kas atradis ceļu uz mūsu biedrību. Aicinām citus sekojot viņu pēdās. Mūsu sabiedrības locekļu skaits pirmo reizi noslidējis zem 900, to šobrīd varam lēst uz 880, jaukto laulību ģimenes locekļus ieskaitot.

Kā to rāda kasieres A. Porietes-Bedard ziņojumi, šogad biedrībai ir iztrūkums (tikpat liels kā iepriekšējā gada atlikums; tā abas summas izlīdzinās). Šis iztrūkums radās ar neparedzētiem izdevumiem spiestuvē. Saimniecība ir labā stāvoklī, jo inventūrā papīra vajadzība apmierināta līdz rudenim un atrasti vairāki izdevumu ietaupīšanas veidi. 1997./8. darb. g. budžetu tādēļ samazinām par \$ 1.000 ienākumos un izdevumos; sabalansējam to uz \$ 24.000.

MLB mēnešraksts MLB Ziņotājs iznācis regulāri. Vasaras mēnešos iznācis viens dubultnumurs un kopējo lappušu skaits ik numurā svārstījies no 26-28. Metiens šobrīd ir 1,000. Domājams, ka to vajadzēs jaunajā darb. gadā samazināt, jo lasītāju skaits pamazām sarūk. Iemesli dažādi: lasītāji samazina savu lasāmvielu, daudzi mirst, citi paliek neredzīgi u. t. t. Tomēr arvien vēl nāk klāt jauni lasītāji, līdz ar to par lasītāju saimes plašumu šobrīd vēl sūdzēties nevaram. Līdzstrādnieku un darbinieku atsaucība arvien ir teicama, daudzi no tiem mit Latvijā.

MLB darbinieku un labvēļu veikums bijis teicams un liels, jo sevišķi tas parādās biedrības sarīkojumu organizēšanā. Gadskārtējais tirdziņš šogad bija labāk apmeklēts kā jeb kad agrāk. Viss tika izpārdots. Gaidām līdzīgu atsaucību nākamajā rudens tirdziņā - 1. novembrī, Latviešu centrā. Arvien lielāku uzmanību iegūst MLB gada svētku sarīkojums. Nākamgad MLB atskatīsies uz saviem 50 darba gadiem. Šajā sakarībā esam ievadījuši sarunas ar pārējām Montrealas latviešu organizācijām par **Montrealas 50 gadu pastāvēšanas izdevuma** izdošanu. Šeit talkā aicināti visi mūsu sabiedrības locekļi. Iesniedziet Jums pieejamo dokumentāciju - rakstus, foto uzņēmumus un atmiņas MLB Ziņotāja redakcijā. Neatliekat to uz citu dienu, bet darat to, cik ātri vien iespējams, jo laika nav vairs, vienkārši, daudz. Aicinām MLB biedrus uzrakstīt savus **Dzīves stāstus!**

Aizvadītajā darbības gadā esam noturējuši 5 valdes sēdes. LNAK padomē ir ievēlēti 2 biedrības biedri - M. Štauers un R. Klaiše. Tādēļ par MLB deleģēto pārstāvi esam izraudzījuši Andreju Vitolu, kas apņēmies pienākumu pildīt ar 17. padomes 2. sesiju. Biedrības priekšnieks M. Štauers turpinās vadīt LNAK Kultūras nozari, kurai aktīvi ir vairāki lieli projekti: **Dzīves stāstu, Kultūras vērtību apzināšanas un Īslugu izrādes dažādos latviešu centros.** MLB akīvi darbojas Montrealas latviešu organizāciju padomē, kurā notikusi vadības maiņa, kas ir apsveicams notikums.

Šoruden - 19. oktobrī - MLB rīkos **Liepājas teātra izrādi.** Šis pazīstamais latviešu teātris šajā laikā viesosies dažādos latviešu centros Ziemeļamerikas kontinentā.

Jāatzīmē 2 līdzšinējo valdes locekļu aizceļošana no Montrealas - Čaklā sarīkojumu daļas vadītāja Ulza Lūša (protams, viņam līdzī dodas dzīves biedre Marga, kurās veiksmīgās un palīdzīgās rokas mums arī pietrūks), kas pārceļas uz dzīvi Latvijā, un Dagmāras Ziediņas, kas dodas uz Kičineru. Sakām lielu paldies! Mēs ļoti meklējam viņiem vietniekus. Piesakaties! Lielākā pateicība visiem valdes locekļiem, revīzijas komisijai, MLB Ziņotāja līdzstrādniekiem, darbiniekiem un lasītājiem; itin visiem MLB darba atbalstītājiem un pārējo Montrealas latviešu organizāciju vadītājiem. Bez Jūsu atbalsta MLB darbs nav iedomājams. Ceram, ka jaunajā darbības gadā tas nesamazināsies, bet gan pieaugs, jo biedrībai, kā otrai vecākai latviešu organizācijai Kanadā pēc II pasaules kara beigām, ir sava noteikta vieta un nozīme mūsu sabiedrībā.

Patiesā cieņā,
 1997. gada 7. maijā,

M. Štauers,
 MLB priekšnieks.

MONTREALIEŠI KANADAS 130 GADU PASTĀVĒŠANAS DIENĀ

Kanadas valsts svētku diena ir 1. jūlijs. Tās atzīmēšana notiek ievērojamā veidā citādāk, kā mēs svinam savus valsts svētkus. Atšķirība ir arī starp Kvebeku un pārējo Kanadu. Šogad Kanadas 130 gadu pastāvēšanas svinībās Parlamenta laukumā, Otavā, piedalījās desmitiem tūkstošu kanadiešu un viņu vidū bija karaline Elizabete II un Kanadas ministru prezidents Ž. Kretjens.

Montrealā nu jau vairākus gadus notiek 1. jūlija parāde. Tajā piedalās vairāki tūkstoši dalībnieku un to noskatās desmitiem tūkstošu skatītāju. Šogad tajā bija uzsvars uz dažādajām Kanadas tautību vienībām. Spontāni mazu latviešu parādes dalībnieku saimīti bija noorganizējuši Jānis Verners un Elmārs Bārdiņš. Netrūka Latvijas vārda, gan franciski, gan angļiski, abi uzraksti vienādā lielumā. Tas gan neatbilda Kvebekas valodas likumam - franciskajam vajadzēja būt divreiz lielākam! Bija vairāki Latvijas karogi. Šoreiz šajā pasākumā, cik zināms, nepiedalījās neviena latviešu organizācija. Tas liecina, ka var notikt nozīmīgas lietas atsevišķu personu izkārtojumā! Uzņēmīgajiem tautiešiem jāsaka sirsnīgs paldies!

Tālāk sniedzam pāris foto uzņēmumus, kas gan nav sevišķi labas kvalitātes, bet parāda un liecina par šī notikuma aprisēm.

Latviešu grupiņa, kas piedalījās parādē. Priekšplānā no kreisās Jānis Verners, viņam blakus Jānis Birze. Pie karoga Elmārs Bārdiņš, aizmugurē ar saules brillēm Orests Kreišmanis, no viņa pa labi Marija Vernere.

Karaliskās policijas pārstāvis piesprauž Kanadas karoga žetonu Elmāra Bārdiņa cepurei. Vidū Latvijas Karogs ar tam pievienoto Latvijas vārdu abās oficiālajās Kanadas valodās.

ŽANIS ZENTIŅŠ

1997. gada 13. maijā, Toronto, miris Žanis Zentiņš.

Viņš bija dzimis 1907. gada 17. jūlijā, Liepājā. Ar viņa aiziešanu esam zaudējuši aktīvu sabiedrisko darbinieku, sportistu, mūziķi, žurnālistu. Daudzus gadus viņš bija čakls un uzticams MLB Ziņotāja līdzstrādnieks. Bija LPB Kanadas kopas valdes loceklis.

Mums pietrūks viņa smaids, viņa zināšanas un uztība. Par visu to viņam sirsnīgs paldies. Vieglas smiltis!

+++++

DAŽĀDAS ZIŅAS

• 9. ērģeļu dienas notiks laikā no 24.-26. oktobrim, Sv. Jāņa, Sv. Andreja un apkārtnes baznīcās, Toronto. Pieteikšanās un papildus izziņa: IX Ērģeļu dienas, 200 Balmoral Ave., Toronto, Ont. M4V 1J6; tār. 416-921-3327, fakss 416-921-4723.

• Policistu un ugunsdzēsēju sporta spēļu atklāšanas ceremonijas televīzijas pārraidē CTV tikla 28. jūnija vakara ziņās (plkst. 23:25) skaidri bija redzama Latvijas sportistu saime ar uzrakstu LATVIA (vienīgais uzraksts). Vai varētu būt gadījies tā, ka televīzijas raidītāja vadība bija atcerējusies mūsu iebildumus par Atlantijas Olimpiādi un gribēja lietu griezt par labu? Bet ko par tādu izdarību šoreiz teica citu valstu piederīgie?

Dienu vēlāk (29. jūnijā), tajās pašās ziņās, tajā pašā laikā, bija drāmatiskā ziņa, ka Latvijā nokritusi ceļamā krāna gondola, kuņģa lidmašīnu parādi bija skatījušies jaunieši. Upuņu skaits tika minēts 7-12. To uzzinot, nodrebēja sirds.

• Kāds 4 gadus vecs kanadiešu zēns ievēribu iemantojis, kā atalgots gredzenu nesējs jauno pāru laulībās. Viņa izpeļņa ir \$ 60 par reizi, brauciens limuzīnā un piedalīšanās kāzās. Klāt parasti nākot arī ligavas skūpstis. Viņš piedalījies vairāk kā 100 laulībās. Pēc, apmēram, gada izskatīgais zēns nodomājis ienesīgo amatu uzdot un doties pensijā. Vai tas tā notiks, to rādīs tikai nākotnē.

• Jūnijs Montrealā šogad izrādījās ļoti karsts un sauss. Turpretim jūlijs atnācis ar lietu un vēsāku ziemeļu gaisu.

Lūdzam lasītājus nokārtot izstāvējošās abonementu maksas!

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas
- Jūsu ciemiņiem no Latvijas
kārtotajam lidojumus
- Ekskursijas pa Latviju
sadarbībā ar Latvia Tours

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 924-6328

Cumberland Court,
99 Yorkville Ave.
Toronto, Ont. M5R 3K5
Fax (416) 924-5954

1-800-268-7442

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Laryanna

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

FAKSA NUMURS 514-457-3496

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Uldis Lūsis, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Anna Skujiņa, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 35.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 30.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSA: mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus isināt. Raksti un vispārējas ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonīmus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY JULY 1997 JUILLET MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Qué, Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832